

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za tuzemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun pošte hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.7112

Dobra znamenja

Ze poleti so prihajala iz Amerike poročila, da je dosegel padec cen najnižjo točko in da se že kaže preokret na bolje. Ze sama gotovost, da se razmere ne morejo več poslabšati, je navdala ameriški poslovni svet z zaupanjem in je znatno poživila delavnost. Posebno značilen je bil pojav, da je prenehala bojazen glede varnosti naložb pri bankah in denarnih zavodih ter glede nihanja dolarja. Nekatere ameriške industrije so se že znatno opomogle in je zaznamovati zlasti v tkalniški in usnjarski industriji očitno izboljšanje.

Ko smo čitali te vesti, jim skoro nismo mogli verjeti, tako smo se že navadili na slabe čase in so nekateri pričakovali še slabših. Tako se tudi pri nas v zadnjem času že kažejo znaki izboljšanja, in to baš glede cer kmetijskih pridelkov, ki so dosegle najnižjo stopnjo. Kakor je sicer drugače navaden pojav, da se živinske cene okrepijo na pomlad, ko je že upanje na zeleno krmo, tako je neverjetno, da se prične po letošnjem sušnem letu v pozni jeseni boljšanje živinskih cen. Vendar pa pogosto dogodki prehitijo vsa razmišljanja. Tako tudi tu! Iz Novega mesta smo namreč prejeli poročilo, da je bil Lukežev sejem tako dobro obiskan kakor že vse leto noben drug sejem. Kupčija je bila zelo živahna in so cene živini znatno poskočile, v nekaterih primerih celo za

50 odstotkov. Zlasti značilno za sedanje razmere je nenavadno visoko število sklenjenih kupčij. Opažati je bilo, da so rejeno živino kupovali zlasti tuji kupci. Cene goveji živini so se gibale od 4-50 do 6-50 Din, teleta so prodajali po 5-50 do 6-50 Din, prašiče špeharje pa po 8 do 9 Din za kilogram žive teže. Te lepe cene so povzročile tudi na blagovnem sejmišču živahno kupčevanje, ker je pač kmet nekaj več izkupil za živino.

Kaj pa je povzročilo ta nenadni dvig živinskih cen? V prvi vrsti se je pričelo občutiti pomanjkanje dobre klavne živine, ker so bili kmetje čez leto zaradi suše primorani v sili poklati lepo število živali. Mimo tega pa smo nedavno sklenili z Italijo novo trgovinsko pogodbo, ki nam bo spet omogočala prodajo velikega dela presežka domače živinske proizvodnje v Italijo. Kakor stoje danes reči, je zelo verjetno, da se ne bo izboljšanje živinskih cen omejilo le na kratek čas, temveč da se bo pokazalo znatno izboljšanje cen tudi na drugih sejmiščih. Stara resnica je, da dvig cen ene vrste kmetijskih pridelkov nujno privede tudi do dviga cen drugih pridelkov. Tako je verjetno, da smo najhujše tegobe našega kmetijskega gospodarstva že prebrodili in da se bližamo boljšim časom, ki bodo tudi splošni gospodarski položaj v državi znatno popravili po starem reku: Če ima kmet denar, ga ima vsak državljan.

Vsdržavna stranka v razmahu

SIJAJNO USPELA USTANOVNA SKUPŠČINA JRKD ZA SAVSKO BANOVINO.

V nedeljo dopoldne se je vršila v Zagrebu prva banovinska skupščina JRKD za savsko banovino. Dvorana glasbenega zavoda je bila nabito polna. Bilo je nad 1000 zastopnikov. Po veliki večini so bili kmetje, ki so prišli v večjih in manjših skupinah pod vodstvom svojih narodnih poslancev, ki so v preteklih mesecih izvedli v svojih srezih organizacijo stranke. Zbor so obiskali tudi ministri gg. Juraj Demetrovič, Viktor Pogačnik in dr. Dragan Kraljevič in minister gosp. dr. Albert Kramer kot glavni tajnik stranke. Nadalje so prisostvovali zborovanju predsednik senata g. dr. Ante Pavelić, podpredsednik narodne skupščine g. Karlo Kovačević in ban savske banovine g. dr. Ivo Perović.

Zbor je otvoril predsednik začasnega banovinskega odbora bivši minister g. dr. Djuro Šurmin, ki se je prvič po hudi bolezni pojavil med prijatelji. Njegov pozdravni govor so sprejeli zborovalci z živahnim odobravanjem na znanje.

V imenu začasnega banovinskega tajništva je podal obširno in zelo razveseljivo poročilo o stanju stranke v savski banovini poslanec gospod Ante Kovač. V savski banovini je organiziranih v JRKD nad 100.000 članov. Nato je skupščina po kratkem odmoru izvršila volitve banovinskega odbora in soglasno izvolila za predsednika banovinskega odbora g. dr. Djura Šurmina, za podpredsednika pa ministra na razpoloženju in župnika g. Pavla Matice in g. doktorja Milana Metikoša.

Prisrčno pozdravljen je nato izpregovoril glavni tajnik stranke

minister g. dr. Albert Kramer o dosedanjih uspehih organiziranja vsdržavne stranke v Jugoslaviji

ter razvil program strankinega dela za bližnjo bodočnost. Minister g. dr. Kramer je v uvodu čestital predsedništvu banovinskega odbora k soglasni zaupnici, ki mu je bila izkazana z izvolitvijo. Čestital pa je tudi vsem zastopnikom, ki so se zbrali v Zagrebu, da pokažejo svojo voljo za delo pri organizaciji jugoslovenske vsdržavne stranke, ki hoče združiti vse narodne sile. Naglasil je, da je to zgodovinsko delo.

V svojstvu glavnega tajnika stranke, je nadaljeval g. dr. Kramer, sem prepotoval vse pokrajine naše države in sem povsod videl, kako narodne množice čutijo potrebo združevanja vseh sil za jugoslovensko narodno in državno politiko. Notranje ministrstvo je sedaj končno odobrilo program in ustanovitev stranke. Prijava je vsebovala 20.000 podpisov najodličnejših predstavnikov našega prosvetnega, političnega in gospodarskega življenja in v naši zgodovini še ni bilo dokumenta, ki bi lahko pokazal toliko in tako tehtnih podpisov in ki bi izkazoval tako enotno voljo za uresničenje jugoslovenske misli. Stranka je organizirana v vseh srezih in kmalu ne bo nobene občine, kjer ne bi bilo organizacije JRKD. Ta uspeh je tem večji, če se upošteva, da živimo v hudi gospodarski krizi, ko so na široko odprta vrata za zavažanje ljudstva.

Čestitajoč k lepo uspehi banovinski skupščini je g. dr. Kramer naglasil, da hočemo s to stranko

ustvariti orodje državne in narodne politike. Hočemo, je dejal, da bo ta stranka ne samo nosilec odgovornosti in državne oblasti, marveč tudi močna moralna osnova naroda. Zaradi tega je potrebno, da se posvetimo socialnemu in gospodarskemu delu ter da vedno mislimo na bodočnost naroda. Stranki ni treba, da bi v duhu jugoslovenstva opustila plemenske posebnosti, marveč le želi, da jih prilagodi duhu jugoslovenstva in združi v močno celoto. 8. novembra je bila objavljena mobilizacija naroda za miroljubno in ustvarjajoče delo. Od takrat dalje se vrši organizacija te naše miroljubne in ustvarjajoče vojske, brez katere ne more biti smotrna dela. Če smo sprejeli 6. januar, če so 8. novembra glasovali za to, da se pridobitve 6. januarja prenesejo na narod, potem moramo ostati dosledni in izvesti strankino organizacijo, da bomo mogli uspešno nadaljevati to delo. V imenu skupnega in vzajemnega dela, v imenu naše skupne usode pozivam vse k sodelovanju.

Nato sta burno pozdravljena govorila o pomenu narodne slege in vzajemnega dela Hrvatov in Srbov v savski banovini podpredsednik narodne skupščine g. Karlo Kovačević in minister za kmetijstvo g. Juraj Demetrovič, katerega izvajanja so bila ponovno prekinjena z burnim pri-trjevanjem. **Minister g. Demetrovič**

se je v uvodu zahvalil ministru g. dr. Kramerju za njegova izvajanja in nato nadaljeval, da Zagreb prav tako narodno misli kakor vsa ostala savska banovina, kar se vidi iz tega, da je takoj pristopilo k stranki na tisoče in tisoče članov, čim se je pričela stranka organizirati. Narodna disciplina mora biti na prvem mestu. Vloga Hrvatov v jugoslovenski državi je odvisna od njih samih. Če se bo s hrvatske strani propagiral separatizem, potem tudi vpliv Hrvatov ne bo prišel do onega izraza, kakor je to potrebno.

Nato se je vršila obširna razprava, v kateri so se oglašali zastopniki iz vseh delov savske banovine. Razgovor je bil vseskozi stvaren in ploden. Na skupščini je vladalo sijajno razpoloženje.

Z burnimi vzkliki kralju je bila sprejeta na predlog predsednika banovinskega odbora gospoda dr. Djura Šurmina

vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju, ki obnavlja prisego zvestobe in vdanosti kralju in jugoslovenski misli.

Pozdravna brzojavka je bila poslana tudi predsedniku glavnega odbora JRKD g. Nikoli Uzunoviću.

Po govoru g. dr. Špinčiča, ki je orisal položaj naših rojakov v Italiji, je predsednik zaključil krasno uspešno zborovanje.

DVA VELIKA LJUDSKA ZBORA NA GORENJSKEM.

V nedeljo sta se v dveh pomembnih krajih Gorenjske vršila dva velika ljudska shoda JRKD, ki sta oba izvenela v mogočno manifestacijo našega naroda za narodno politiko. Prvi shod je bil dopoldne

v Škofji Loki na Mestnem trgu.

Vodil ga je predsednik mestne organizacije JRKD

notar g. Šink, ki je ob otvoritvi posebej pozdravil gospode ministra za socialno politiko Puclja, poslanca Lončarja in župnika Barleta.

Poslanec g. Lončar je v svojem poročilu naglasil, da je škojeloški okraj v tej krizi izredno hudo prizadet, zlasti kraji ob italijanski meji, ki jih je zadel zastoj v izvozu lesa. V okolici Železnikov je beda velika. V Železnikih bo treba nastaviti carinskega uradnika, kakor je že bil svoj čas. Od tega bi kmetje imeli za izvoz veliko ugodnost. Na koncu govora, v katerem se je bavil še z vprašanjem trošarin in pa novih zakonskih načrtov o banovinskih in občinskih samoupravah, je poslanec pozval zborovalce, naj pristopijo v mogočno enotno JRKD, katere zvezda vodnica je misel močne, velike Jugoslavije.

Za njim je stopil na tribuno burno pozdravljen župnik g. Barle. Prišel je s prispodobno o času, kakršen je bil za malo Srbijo ob začetku svetovne vojne, ko je bila vsa usoda stavljena samo na pogum vojaka, in o času, v kakršnem smo zdaj, ko prav tako ne smemo kloniti pod težo krize. Drugod se države uničujejo, pri nas pa vladajo po 6. januarju sloga, bratstvo, edinstvo in ljubezen. Samo ljubezen do kralja in države lahko zmaga, samo ta ljubezen dela dobro med nami. Občinstvo je govor župnika Barleta sprejelo z nezadržanim navdušenjem.

Glavno poročilo je podal minister g. Pucelj, ki so ga poslušalci sprejeli s prisrčnim ploskanjem. V obširnem govoru, polnem duhovitih domislic, je minister g. Pucelj predložil občinstvu temeljito razliko med nekdanjimi časi, ko so bile stranke samo za to, da je vsakdo lahko razbijal in zmerjal, in sedanjimi, ko je prišla doba stvarnega dela in ko se politična zborovanja zmerom vršijo na tako miren, resen način, da je človek lahko vesel. Namen javnega shoda je bolj ljudi politično vzgajati kakor pa z zavajanjem pridobivati pristaše. Odločno in jasno je minister razložil temelje sedanje politike. Tudi poslej se bodo stranke lahko svobodno ustanovljale, toda doba pokrajinskih, plemenskih in verskih strank je minila za zmerom. V naši državi je verska svoboda vsakomur z zakoni zajamčena in zato verske stranke niso potrebne. Ko je govoril o delu vlade in narodnega predstavništva, je gospod minister obširno obrazložil zakon o dekoncentraciji, ki se pripravlja in ki bo Slovincem prinesel več samouprave, kakor so jo sploh kdaj imele v svojih programih avtonomistične stranke. Zakon o razdolžitvi bo prinesel rešitev vsem,

ki so si s poštenim delom rok in glave zbrali svoj denar in ki jih je zdaj huda gospodarska kriza spravila v stisko. Temu zakonu se pripravljajo zdaj še majhen dodatek za obrtnika in malega trgovca. Novi zakon o občinah bo občinam vrnil vse pravice, ki so jih kdaj imele, in jim bo zajamčil polno samoupravo. Med drugim bo ta zakon tudi odpravil vse majhne občine, ki niso zmožne svojega gospodarskega življenja. Minister za socialno politiko sam pripravlja nov zakon o javni morali. Z Italijo je vlada sklenila kliring, ki bo Slovincem odprl mnogo novih možnosti za izvoz živine in lesa. Vprašanje izvoza bo zlasti s Francijo treba še urediti. Z Avstrijo je vlada sklenila tako pogodbo, da lahko izvozimo zdaj po 150 volov na teden. Ta izvoz pa se bo moral urediti tako, da bo lahko izvažal vsakdo, ne pa en sam. Hudi časi so, ampak če bi se vsemu javnemu delovanju odtegnil tudi kmet, kakor so nekateri domačini skrili denar, potem bi prišlo nad vse nas gorje. Pravilno je rekel predsednik francoske vlade Clémenceau ob koncu vojne, da niso antanti prinesli zmage ne generali ne topovi, temveč stalno in smotno delo politikov. In tako je tudi za kmeta politika zelo važna reč. Politika je sredstvo, je orodje za dosego uspeha v življenju in v državi. Bedak je, kdor to orožje zametuje. Svobodo imamo, toda ta svoboda je pretežko priborjena, da bi jo lahko kdorkoli zlorabljal. Samo kdor je pošten in iskren, bo lahko v tej svobodi izhajal.

Govor ministra g. Puclja so zborovalci z vsem zanimanjem poslušali in so ga na koncu nagradili z viharim odobravanjem. Potem je predsednik notar g. Šink zborovanje zaključil.

Iz Škofje Loke se je minister g. Pucelj s svojim spremstvom odpeljal najprej v Kranj, kjer si je ogledal v soboto otvoreno kmetijsko razstavo, o kateri se je prav laskavo izjavil, nato pa se je odpeljal v Šenčur.

V prijaznem Šenčurju pri Kranju

kjer so 23. maja letos hujšakači in zapeljanci iz drugih krajev hoteli onemogočiti shod takratnega poslanca župnika g. Barleta in so pri tem nastopali na tak obžalovanja in obsodbe vreden način, da imajo s takratnimi dogodki še danes opravka naša sodišča, je bil popoldne shod, ki se je razvil v naravnost mogočeno manifestacijo za novo državno politiko. Ogromna množica ljudi, ki se je zbrala iz Šenčurja in okolice, je dala ponovno duška svojem ogorčenju nad raz-

diralnim delom raznih političnih užalencev in se je z vso odločnostjo izrekla za politiko složnega dela.

Shoda, ki se je vršil na telovadišču Sokola, so se udeležili poleg ministra za socialno politiko g. Ivana Puclja, senator g. Ivan Hribar, poslanec g. Ivan Lončar, bivši poslanec in šenčurški rojak župnik g. Janko Barle, kranjski župan g. Ciril Pirc in mnogi drugi. Godba šenčurskih gasilcev je zaigrala gostom v pozdrav, nato pa je predsednik krajevnih organizacij JRKD gospod Gašperlin otvoril mogočno zborovanje.

Prvi je izpregovoril senator g. Ivan Hribar, ki je ob viharim odobravanju zborovalcev izrazil najprej svoje trdno prepričanje, da dogodkov 23. maja niso uprizorili šenčurčani, temveč brez dvoma tuji najeti hujšakači. To dokazuje tudi krasna udeležba na shodu. Gospod senator je primerjal nato Jugoslavijo veliki hiši, v kateri živijo druga zraven druge tri rodline, pa se je med gospodinjami pričel prepir, kdo bo vežo pometal. Kralj je 6. januarja napravil konec temu prepiru in zdaj vladata mir in red. Včasih smo bili Slovenci deležni samo zatiranja in preganjanja, danes mo svoboden državni narod. Naše usode nam ne kujejo več tuji, skupno s Srbi in Hrvati si jo krojimo sami. Svoj iskreni govor je g. senator zaključil s pozivom: Stojte trdno, bodite zvesti Bogu, državi, kralju!

Poslanec g. Ivan Lončar je poudarjal, da so se zmotili nasprotniki, ki so računali, da bodo šenčurski dogodki postali kakšen mejnik. Krivci bodo prejeli svoje plačilo, tistemu, ki je bil samo zapeljan in se je pokesal, pa bo treba pomagati. Velikih neumnosti so se posluževali takrat nasprotniki v svoji agitaciji proti narodni politiki. Razglašali so vse mogoče reči, izmislili so si celo, da je župnik g. Barle zatajil Mater božjo. Ko pa so bili poklicani na odgovor, so se strahopetno potuhnili in so se delali nedolžna jagnjeta. Na koncu je g. poslanec pozval zborovalce, naj se vsi pridružijo armadi, ki se zbira v JRKD.

Burno pozdravljen je stopil nato na govorniški oder župnik g. Janko Barle, ki je izvajal med drugim: Nikoli nisem ločil sovraštva, zmerom sem pridigal ljubezen, zmerom učil, da se morajo Srbi, Hrvati in Slovenci v ljubezni zbrati k skupnemu delu. To je bilo moje delo in takšno je delo božje. Poznam faro šenčursko. Madež, ki je takrat, na veliki petek šenčurski, padel vanjo, bo danes izbrisan. V ljubezni do države in kralja sem šel v politiko, ko sem videl temne sile na

Gustav Strniša:

Greh in pokora

Prišlo je, kar je moralo priti. Rotija je bila vaa objokana. Deček se je k nji stiskal, ječal. Jeranka ga je s silo odtrgala od Rotije. Z njim je odtrgala del materinega srca.

Zalarjevi se niso baš razveselili novega prirastka. Štefan je otroka nerad gledal. Smilil se mu je, jezen je bil. Odveč mu je bil, saj se mu je dozdeval njegova huda vest, ko ga je videl mirno čepečega v kotu.

Zena Cilka je bila dokaj dobra. Tomažek je bil zanjo nov član rodbine. Resno ga je sprejela. Ni ga objela. Dajala mu je skromno jed kakor vsem, skrbela zanj kakor za druge.

Smilil se ji je. Njeno, na videz trdo srce ni tega pokazalo. Le Štefan jo je nepričakovano zalotil, ko je opazovala slepca in so ji debele solze polzele po licih.

Vedela je, kako je otrok navezan na svojo mater. Neko nedeljo ga je vzela s seboj. Šla sta jo obiskat. Cilka je Rotijo pomirila, ji obljubila, da bo vedno skrbela za otroka in se zavzemala zanj.

Tudi na novi domačiji je deček pasel krave. Neki tovariš mu je izrezljal iz lubja zvezdo. Ko je otipal njeno obliko, se je spomnil, da je tak komet že videl, ko je ležal na travi z zaprtimi očmi. Menil je, da je le ognjena šivanka, ki je preluknjala črn zastor njegove slepote.

Presunila ga je misel, da je nekaj za to mračno, nekaj novega, veličastnega, onega, kar se imenuje življenje! Sam ni vedel, kdaj se je oklenil misli, da bi predril to temino.

Zdaj ni imel matere. Duševno je zelo trpel. Često se je sam ubijal dolge ure s posamezno in preprosto mislijo, ki je vendar ni znal razvozlati.

Pastirci so ga radi imeli. Eden mu je prinesel na pašo krta, ki ga je vjel na njivi. S čudnim veseljem ga je vzel v roke, stisnil k sebi, mu gladil žametno dlako, ga nežno otipaval.

Krt ga je nekajkrat ugriznil. Tomaž se ni za to zmenil. Odhajaje domov ga je vtaknil v žep. Ko je legel spat, ga je dal v svojo posteljo, ga ljubkoval, čakal, da bi se umiril. Zivalca ni mirovala, grebla je po postelji. Vso noč ni spal.

Naslednji dan je bil krt mirnejši. Tedaž se je deček spomnil na njegovo hrano. Ni vedel, kaj bi mu dal. Zalosten ga je odnesel nazaj na njivo. Ljubeče ga je pritisnil k ustom. Krt ga je krepko zbadel v ustno, da mu je pritekla kri. Prijazno je pogladil sovražno živalco in jo izpustil.

Ko so pastirji stikali za gnezdi, so vzeli s seboj tudi Tomaža. Varno je stopal med svojimi prijatelji. Ni čutil, da je slep, vodila ga je ljubezen tovarišev.

Dali so mu mladega kosa. Nesel ga je domov. Vaški ptičar mu je podaril staro, zarjavelo gajbico. Srečen je obesil ptiča nad svojo posteljo v hlevu. Črve so mu dajali tovariši. Nosil jih je kosu v škatli za vžigalice.

Kadar je kos pel, ga je zamaknjeno poslušal. Niti dihati si ni upal.

Če je ptič molčal, je poizkušal slepec posnemati njegov glas. Požvižgaval je, ga izpodbujal, dokler se ni oglasil zveneči gostolevk.

Cilka je pričakovala že tretjega otroka. Morala bi si privoščiti kak priboljšek. Niti mislila ni nase. Vsi so se preveč pehali, delali, pozabljali drugo.

Maščevalo se je baš nad njo, ki bi bila morala ostati, podpirati hišo, dokler bi ne bil goden mladi zarod.

Tretji porod jo je nenadno zaskrbel. Bala se je nečesa hudega.

Pravočasno je poklicala babico. Pregledala jo je in izjavila, da otrok ne leži pravilno.

Otročnica je dobila popadek. Dete je ostalo v sklepih. Drugega popadka ni bilo. Štefan je dirjal z vozom v mesto po zdravnika. Ko ga je pripeljal, je ležala žena na postelji mrtva. Prešibka ni mogla prenesti borbe novorojenca v svojih sklepih. Čutila je, da se sirotek duši med njenimi kostmi, bori za svoje življenje. Sama mu je izkušala pomagati. Napenjala se je. Hotela je, da bi se dete rodilo, da bi živelo. Prisiliti se je hotela k popadku. Ni se mogla. Smrt je bila močnejša. Otroka je zadušilo. V nji je pa nekaj počilo. Bila je pač tenka nitka njenega življenja, ki se je odtrgala, jo rešila težav, nadlog.

Tomaž je objokoval smrt svoje krušne matere. Dobro je čutil, da je bila stroga, pravična, poštena žena. Ni rezala pogače ne sebi ne dru-

delu, da bi napravile med brati razdor, kar pa se jim ne bo nikdar posrečilo. Govor g. župnika je množica ves čas prekinjala z viharim ploskanjem, tako da je bil ta pristrčni sprejem g. Barleta v resnici lepa oddolžitev za izgrede, ki so jih nekateri hujšaki v maju priredili proti domu.

Prav tako burno pozdravljen je stopil na oder minister g. Ivan Pucelj. Kakor že zjutraj v Škofji Loki je g. minister tudi tu v obširnem govoru raztčlinal vse težave in vprašanja naše politike. Naglasil je potrebo politične vzgoje, ki so jo strankarski voditelji nekdanj popolnoma zamarjali. Zdaj ni več vrnitve k starim načinom, vsakdo pa je povabljen, da bi prišel sodelovat. Stranko moramo imeti, ki bo zidala, ki bo skrbela za vse enako. Največja vrednota za narod je lastna svobodna država, katere ohranitev in okrepitev je treba posvetiti vse, pa prav vse moči. Vera pri nas ni v nevarnosti; vsakdo lahko svobodno vrši svoje verske dolžnosti, toda v politiko vera ne spada. Nato je g. minister obširno raztolmačil delo vlade za novo zakonodajo o banovinah, o občinah, o razdolžitvi kmeta, o proračunu, o sklepanju pogodb z Italijo, Avstrijo in Francijo. Posebej je naglasil potrebo, da se tudi v kranjskem srezu ukrene vse potrebno glede izvoza živine. Svoj obširni govor, ki ga je množica ves čas prekinjala z odobravanjem,

je g. minister zaključil s pozdravom mladini in s pozivom na vernost narodu, kralju in domovini.

Profesor Janković je v srbohrvaščini in s prav živahnim govorom sporočil najprej pozdrav iz svojega kraja, nato pa je dal, da bodimo Slovenci, Hrvati in Srbi eno srce, saj ni za nikogar domovine in svobode izven Jugoslavije. Sebe moramo prevzgojiti, vso državo moramo prepojit z novim duhom. Slovenski kmetje so govor brata Srba sprejeli z burnim odobravanjem.

Z lepim govorom tajnika šenčurske JRKD g. Jagodica in z državno himno se je zaključila res sijajni shod, ki prav gotovo pomeni eno najlepših zadoščenj JRKD v naši banovini.

USPELI ZBOROVANJE VSEDRŽAVNE STRANKE V SAVINJSKI DOLINI.

V nedeljo se je vršil dobro obiskan ustanovni občni zbor krajevne organizacije JRKD za občino Št. Pavel pri Preboldu. Zbor je vodil župan g. Kač, ki je v uvodu pozdravil navzočnega sreskega narodnega poslanca g. Ivana Prekorška in poudarjal pomen in potrebo nove vsedržavne politične stranke. Narodni poslanec g. Prekoršek je podal obširno poročilo o delu narodne skupščine ter govoril zbranim volilcem o bodočih nalogah, ki čakajo narodno predstavništvo. Po njegovem poročilu se je izvršilo konstituiranje strankinega krajevnega odbora, ki mu načeluje župan g. Kač. Narodni poslanec g. Prekoršek je dajal na razna vprašanja pojasnila.

Zvečer se je vršil v prostorih župana g. Rudolfa Lorberja v Žalcu izredno lep strankin zbor, ki so ga posetili tudi zastopniki sosednjih organizacij iz Petrovč, Griž, Zabukovce in Gotovelj. V nabito polnih prostorih je otvoril zbor župan g. Rudolf Lorber, ki je v iskrenih besedah pozdravil predsednika sreske organizacije JRKD g. dr. Kalana in narodnega poslanca g. Ivana Prekorška. G. dr. Kalan je podal kratek pregled razvoja političnih dogodkov iz dobe pred 6. januarjem in orisal nadaljnji razvoj naše domače in državne politike, ki je z lanskimi novembrskimi volitvami dobila široko osnovo enotnega, organiziranega dela po vsej državi. Govoril je obširneje o pomenu krepke organizacije v okrilju nove vsedržavne stranke, ki je v Žalcu tako močno zasidrana. Njegovim izva-

janjem je sledilo živahno odobravanje. Narodni poslanec g. Ivan Prekoršek je obravnaval vsa važna vprašanja, ki so bila predmet razprav v narodni skupščini in ki globoko posegajo v ustroj našega državnega in narodnega gospodarstva. Obširno se je bavil tudi z vprašanjem našega hmeljarstva, ki je glavna gospodarska panoga Savinjske doline in ima v Žalcu svoje naravno središče. Izvajanjem g. poslanca, ki so ga zborovalci večkrat prekinili z navdušenim pritrditvami, je sledilo dolgotrajno odobravanje, ki je doseglo svoj višek pri izjavi enotne volje in pripravljenosti, da bomo vsi v složnem delu prestali sedanje hude čase, kakor smo znali nekdanj kljubovati najhujšim viharjem, ki so šli preko nas, pa nas niso strli. Po izvajanjih g. poslanca je podčrtal g. Anton Petriček kot predsednik Hmeljarskega društva pomen hmeljarstva za Savinjsko dolino in se pristrčno zahvalil g. poslancu za veliko delo, ki ga je izvršil za povzdigo te važne gospodarske panoge. Po volitvi je bil izvoljen soglasno za predsednika krajevne organizacije župan g. Rudolf Lorber, za podpredsednika pa gg. Robert Senica iz Gotovelj in Rajko Vrečar iz Žalca. Organizacija šteje že nad 100 članov.

Politični pregled

Redno zasedanje narodnega predstavništva, to je senata in narodne skupščine, se bo pričelo v ponedeljek 31. t. m.

Seja narodne skupščine je že sklicana

za 10. dopoldne in bo na dnevnem redu določitev dnevnega reda za prihodnjo sejo. Otvoritev zasedanja se bo vršila tako v senatu kakor v skupščini s čitanjem kraljevega ukaza, nato pa bo narodna skupščina v smislu določb svojega poslovnika na novo izvolila vse stalne odbore; izvoljeni bodo finančni, imunitetni in verifikacijski odbor in odbor za proučje in pritožbe. Na enak način se bo konstituiral tudi senat.

S tem se bo pričela nova važna doba zakonodajnega dela.

Vlada je pripravila že več zakonskih načrtov.

ki pridejo v teku tega zasedanja pred narodno skupščino in senat.

Prvi zakonski načrt, o katerem bo razpravljala narodna skupščina, bo

gim. Bila je pristna kmečka gospodinja, prepričana, da si ne sme privoščiti pieveč dobrega, da se mora mnogo premagovati iz ljubezni do zemlje, saj se lahko pripeti, da pride slaba letina. Treba je biti vedno pripravljen tudi za sedem nerodovitnih let.

«Martin, vzemimo dečka nazaj! Lepo te prosim!» je moledevala Rotija po Cilkini smrti. Bob v steno! Mož ji niti odgovoril ni.

Ona se je pa bala nove Zalarjeve gospodinje. Mladi pač ne bo mogel ostati sam z otroki, si je mislila. Pa Tomaž? Hitro rase, razvija se. Nikogar nima, da bi ga o čem poučil. Kdo naj se pri Zalarjevih peča z njim? Vse je v delu! Kako se bo ponašala proti njemu mlada? Bog ve, kaj ga čaka?

Stefan res ni dolgo žaloval za ženo. Ze čez pol leta je zavlada na njegovem domu Trčkova Franca. Ta je pa bila drugače gospodarska! E, kako je nastopila! Starega Zalarja je prvi dan nahrulila, ko ji je nekaj ukazoval. Protivil se ji je. To sta zaropotala! Kakor ris se je zagnala proti njemu. Odnehal je rajši. Prvič v življenju je zapustil poražen bojišče.

Štefanu je ukazovala kakor hlapcu, Tomažka pa pretepala ko psa.

«Taki nepotrebneži so odveč pri hiši! Čemu žive? Ali bi ne bilo bolje, da bi jih bili že pri rojstvu odpravili?» se je jezila proti možu.

Bila je krepka tridesetletnica čednega obraza, judje so jo opravliali, da je imela kot dekle raz-

merje z nekim oženjencem. V zakonu ji ni mogel nihče kaj sličnega očitati. Poštena je bila. Hudo delo ji pa ni dišalo. Polje je prepuščala rajši drugim.

«Gospodinja mora biti v kuhinji!» je rada poudarjala. Sukala se je najrajši okoli ognjišča. Pri hiši se je zdaj dobro jedlo. Le oče je dobival ostanke, slepec pa brce s prestanim krompirjem.

Zalarja je bolelo. Njegov ponos je bil ranjen. Možak si je v izročilni pogodbi dobro izgovoril. Črno na belem je imel zapisano, da lahko zahteva četrtno vrednosti vsega posestva od sina, če ne bo z mlado zadovoljen.

Franca se ni za to brigala. Starega še pogledal ni. Mar ji je bilo, kako je z njo zadovoljen. Silila je v štefana in ga na posled res pregovorila, da ji je hotel pripisati posestvo.

«Če bom imela vse v rokah, navijem še druge strune! Tudi stari bo plesal, da bo cvilil!» se je veselila.

Prehitro je računala. Oglasil se je stari Zalar. To je bil njegov dan!

«Le preprišita, če hočeta! Štefan, vem, da si šleva, da si pa taka mevža, si tišem mislil! Kar daj svoji babi! Jaz bom zahteval svoje, ker nisem zadovoljen. Pa naj gre vse na boben. Denar imam, bom pa sam kupil. Ne bosta me še pokopala! Pa tudi boljše hrano zahtevam, sicer, saj veš, kaj sem rekel!» je zarobantil stari.

Mlada je skakala, norela. Pene so ji od same jeze silile iz ust. Starcu je grozila, ga klela in bevskala nad njim.

Prezirljivo se ji je smejal:

«Zdaj veš, da ne boš nikoli gospodarila na Zalarjevem domu! Če gospodariš nad svojim dedcem, le gospodari, to mi malo mar. Utepa se mi. Premalo lastne volje sem pustil sinu!»

Odšortkljal je v zgornjico, se zaklenil. Snahe ni odslej ne pogledal ne vprašal zanjo. Zanj je bila mrtva.

Minevala so leta.

Vsi so prenašali še dokaj lahko sitnosti Zalarjeve gospodinje. Le za Tomaža je bilo hudo. Za malenkosti ga je tepla, jezikovala čisto brez vzroka, se norčevala iz njega, ga suvala. Ker si ni upala svoje togote nad nikomer izliti do dna, je polivala njega s to svojo jedko gnojnico.

On je pa molčal. Postajal je krepkejši. Z leti je laže prenašal svojo usodo.

Le okoli ust se mu je zarezala trpka brazda, razodevajoča mnogo bridkega, skritega.

Tomaževa ljubezen.

Šestnajstletna Minka je postala Zalarjeva dekla. Srednje velika, krepka deklica okroglega obraza, rdečih lic se ni bala nobenega dela. Ko je hitela za svojim poslom, so ji drobne, rjave oči poredno mežikale, iz ust ji je pa donela pesem. Vedno je pela.

Tomaž jo je poznal še s paše. Tudi ona je bila prej pastirica. Ko je hodila za kravami, se je rada ustavila pred njim, ga kaj vprašala in kramljala z njim.

Hubertus terpentinovo milo hvalijo

zakon o ureditvi kmečkih dolgov

an s tem združena ureditev kreditnih odnošajev. Kakor znano je sedaj veljavni in začasno za dobo dveh mesecev podaljšani zakon o zaščiti kmetov izzval veliko zmedo v kreditnih odnošajih. Novi zakon bo tudi to vprašanje uredil skladno s splošnimi gospodarskimi prilikami, tako da bo na eni strani onemogočeno vsako prekomerno izterjevanje dolgov in urejeno plačevanje starih dolgov po znosni obrestni meri, na drugi strani pa bo denarnim zavodom dana možnost, da se postopno zopet povrnejo k rednemu poslovanju. Vlada bo še v teku tedna predložila ta zakonski načrt predsedništvu narodne skupščine, tako da se bo v narodnem predstavništvu lahko takoj začela razprava o tem važnem in perečem vprašanju, ki ga je treba rešiti najkasneje do 20. decembra.

Med važnejšimi zakoni, ki pridejo v tem zaslanju na dnevni red, bo tudi

zakon o občinah,

ki ga bo vlada predložila narodni skupščini v začetku meseca novembra.

V Nemčiji se bliža odločilni dan volitev in postaja agitacija čimdalje bolj hrupna.

Za to veselo, razposajeno deklico je bil slepec nekaj posebnega, nerazumljivega. Za njo je vse živelo, polje, travniki, hosta, živali, ljudje. Ona je živela za vse. A to življenje je bilo radostno.

Tomaž ni bil kakor drugi brezskrben, živahen, silen. Njegov obraz je bil žalosten, lep. Njegovo oko mrtvo.

Nekdaj je zakričala, ko se je ozrla v njegove oči:

«Kar velik trn bom vzela, ti ga zasadila v oko in strgala tisto grdo belo mreno! Ti boš pa zavriskal! Izpregledal boš!»

Rad jo je imel. Če je kak dan ni bilo blizu, se je dolgočasil.

Kadar sta šla skupaj čez polje, ga je držala za roko. Često sta se lovila, skakala.

Včasih je lovil on. Najprej sta obhodila prostor, da je spoznal tla, potem sta pričela. Če se je preveč približal kakemu grmu, ga je opozorila.

Slepca igrava, tebi pa ni treba prevezati oči. Ali ni to imenitno?» se je šalila.

Pa se je takoj prestrašila, če ga ni morda razžalila, plašno ga je pogledala.

V njeni družbi je pozabil, da je res slep.

Pa je odšla daleč proč za pastirico. Pet let je ni bilo nazaj. Zdaj se je vrnila, postala Zalarjeva dekla.

Prvo nedeljo je sedela s Tomažem ob mraku za hišo. Otroci so se igrali na travi. Gospodinja

Hitlerjevci se približujejo katoliškemu centru.

Po vsem videzu doslej med njimi še ni sklenjena nikakšna pogodba, pač pa centromovi govorniki povsod poudarjajo, da je narodnosocialistična stranka sposobna za vladu, dočim so se doslej vse stranke otepale sodelovanja z njimi.

Avstrijski kancelar Dollfuss, ki se opira na neznatno večino enega glasu, je s spretno potezo odložil pomladi sklenjeni razpust parlamenta in razpis novih volitev. S tem je začasno onemogočil avstrijskim hitlerjevcem dosego ugodnejšega položaja v državnem zboru. Pri zadnjih deželno-zborskih volitvah so le-ti dosegli znatne uspehe na Koroškem, Dolnem in Gornjem Avstrijskem in na Dunaju. Zato

320

danese sestava avstrijskega državnega zbora ni v skladu z resničnim razmerjem strankarskih sil.

Svoj odpor proti hitlerjevcem je pokazal Dollfuss zlasti s svojo nedavno izjavo, da ne mara, da bi Nemčija sprejela Avstrijo pod svoje okrilje iz sočutja.

Francoski ministrski predsednik

Herriot pripravlja nov razorožitveni predlog,

o katerem poročajo, da bosta nanj lahko pristali Amerika in Anglija. Mussolini daje že vnaprej izjave proti temu predlogu, priznavajoč Nemčiji nesporno pravico do ponovne popolne oborožitve, ki bi bila velika nevarnost za svetovni mir.

V Italiji so slavili te dni med velikanskimi svečanostmi

desetletnico Mussolinijevega pohoda na Rim.

Kakor znano so Mussolinijeve črne srajce osvojile Rim, v katerem ni bilo branilcev. Pri osvojitvi Večnega mesta je bilo mnogo kričanja in malo boja. Edina žrtev je bil karabinijer, ki so ga po pomoti ustrelili.

je šla obiskat v sosednjo vas mater. Gospodar je bil v krčmi.

Bledo lice slepca se je obrnilo k Minki. Njegova roka je lahno zdrknila čez njen obraz.

«Zakaj me tipaš?»

«Gledam, če si ista kakor nekda. Vidim, da si. Le mnogo lepša se mi dozdevaš.»

Zardela je, trenutno pozabila, da je Tomaž slep, in mu preteče požugala. Takoj pa se je spomnila, da je ne vidi.

«Kaj sedita v mraku? Delo kliče!» se je zadržala gospodinja prihitevša po stezi. Sunila je Tomaža v hrbet:

«Ti, gnoj, ki nisi za rabo, pojdi v hlev napojit živino!»

Molče je ubogal.

Zvečer, ko je bil sam s seboj in svojimi mislimi, je spoznal, da Minko ljubi. Nenadno se je oglasilo, zavriskalo v njegovem srcu.

Ležal je na svoji slamnjači z zaprtimi očmi.

Na mah se je pretrgal zastor slepote, ki ga je obdajal. Zagledal je cvetje, zarjo, vso prirodo. Videl je življenje. Bilo je nepopisno krasno, da je plakal od blaženstva.

Vse je v njem prežarelo solnce prve ljubezni in blagoslovilo njegovo dušo.

Drugače Minka.

Pozno ponoči se je nekdo splazil k hiši, pristavil lestvo k podstrešnemu oknu njene čumnate, potrkal.

Odprla je.

Nova romunska vlada je sklenila pod vodstvom starega voditelja kmečke stranke Mania,

da bo nadaljevala z Rusijo pogajanja o zaključitvi pogodbe o nenapadanju.

Predsedniške volitve v Ameriki se približujejo in

kakor vse kaže, bo izvoljen najbrž demokrat Roosevelt.

Oba kandidata Hoover in Roosevelt v svojih volilnih govorih poudarjata, da Amerika zaradi svojega slabega gospodarskega stanja ne bo mogla pustiti od svojih terjatev v Evropi niti dinarja.

Otroška usta.

V šoli pripoveduje katehet otrokom o grozotah pekla in poudarja, da bo tam jok in škripanje z zobmi.

Tonček dvigne roko in vpraša: «Gospod katehet, kako pa škripala moja stara teta, ki nima zob?»

ker je poceni . . . zaradi

pene in odlične kakovosti . . . Glavno je cena in izborna kakovost

GOSPODARSTVO

Tedenski tržni pregled

ŽIVINA. Na sejmu v Ptujju so bile za kilogram žive teže naslednje cene: krave 1-25 do 3, telice 2 do 4, voli 2 do 3-50, biki 1-50 do 2-50 Din. Konji so bili po 950 do 2500 Din. Na svinjskem sejmu v Ptujju so cene nekoliko poskočile in sicer so znašale 5 do 8-50 Din za kilogram žive teže. Drobnica se je prodajala po 45 do 190 Din glava.

JABOLKA. Kupčija z jabolki v Ptujju je zadnji čas zelo živahna. Na mestni tehtnici in na tovarni postaji stojijo kar cele vrste vozov, polnih jabolok. Dnevno se natovori 10 do 15 vagonov. Jabolka gredo predvsem v Avstrijo in Češkoslovaško. Cena jabolok se skoro dnevno izpreminja. Še pred dnevi je bila cena jabolkom za

Ze jo je objel najbrhkejši vaški fant, Zebrajev Janez, in jo pritisnil na srce.

Bil je zal, velik, ponosen. Ko je korakal v nedeljah k maši, mu je trepetal za katorcem krivec, bahat, sijoč ko srpek, ki cvetke kosi. V ustih mu je žarela črna viržinka. Med fanti je stopal kot njihov kralj.

In ona ga je ljubila. Ze radi njega je prevzela to službo takoj, ko sta se spoznala, samo da sta si bila bliže. Kaj ji je bilo mar, da je bila samo dekla? Verovala je vanj, zaupala mu je.

Neko noč je bedela gospodinja. V temini je slonela na oknu. Zagledala je senco človeka, ki se je tiho bližal hiši. Hotela je krikniti, ga vprašati, kdo je. Ko je opazila, da je dvignil lestvo, ga je molče zasledovala s pogledom. Bil je Janez. Prislomil je lestvo k Minkinemu okencu. Tenko je potrkalo na šipo. Okno se je odprlo. Vasovalc je pričel govoriti o svoji ljubezni.

V duši gospodinje je nastala zavist. Ona ni poznala nežne ljubezni, polne sanj. Pri nji niso nikoli vsovali fantje. Vedno je bila odurna, čeprav ne grda.

Zdaj je začela zvenenje strun ljubezni. Najprej se je uježila. Hotela je Minko krikniti. Premislila se je. Izkušnjava je bila prevabljava. Sama se je še bolj stisnila k oknu, prisluhnila. In ta divja, neobčutljiva ženska je strastno sesala besede kmečkega korenjaka, ki jih je šepetal svoji ljubici.

Dalja prihodnič.

Kadar kaj ni v redu

v prebavnih organih telesa, se to kaže na razne načine. Tako n. pr. človek nima teka, čuti često stud do jedi, obenem ga nekaj draži k vzpehavanju, jed mu težko leži v želodcu, mučijo ga bolečine v glavi, zelo nerad se poda na delo, slabe volje je in nima naravno

stiskanje 50 do 55 par za kilogram, medtem ko je bila pretekli teden le 35 par. Sortirana jabolka so po 1-50 do 2-50 Din za kilogram.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi smo dobili v valutah:
1 ameriški dolar za 57 Din;
v devizah:

100 nemških mark za 1370 do 1371 Din;
100 italijanskih lir za 292 do 294 Din;

1 ameriški dolar za 57-20 do 57-48 Din;
100 francoskih frankov za 225-65 do 226-77 Din;
100 češkoslovaških kron za 169-79 do 170-65 Din;
1 holandski goldinar za 23-10 do 23-21 Din.

Vojna škoda se je prodajala po 177 do 180 dinarjev.

Sejmi

- 31. oktobra: Črnomelj, Veliki Gaber.
- 2. novembra: Vitanje, Cerknica, Mirna.
- 3. novembra: Pišce, Zagorje, Dravograd.
- 4. novembra: Konjice, Sv. Lenart n. Laškim.
- 5. novembra: Beltinci, Št. Vid pri Litiji, Ponikva

Kratke vesti

— Kliring z Italijo podpisan. Dne 22. t. m. je bil podpisan sporazum o kliringu (dogovor, ki ureja način plačevanja blaga v trgovinski izmenjavi) med Jugoslavijo in Italijo. Kliring z Italijo je važen za Jugoslavijo ne samo zaradi velikega blagovnega prometa, marveč zlasti zaradi tega, ker bodo jugoslovenski izvozniki na podlagi tedenskih obračunov laže in hitreje prišli do svoje valute. Na podlagi tega dogovora se bodo na eni strani vodili računi pri Istituto Nazionale per Cambi con Estero za plačila, ki jih bodo vršili italijanski uvozniki za blago, uvoženo iz Jugoslavije, na drugi strani pa pri Narodni banki kraljevine Jugoslavije za plačila jugoslovenskih uvoznikov za poravnavo blaga, ki so ga kupili v Italiji.

Milka Adamičeva:

Zločinka

Ko je stopila mati v sobo, je ležala Lojza na obrazu in rahlo ječala. Starka je zakričala in zapila na pomoč. Mislila je, da jo je ubil. Sklicala je ljudi in došle ženske so obvezale Lojzo, ki je krvavela iz desne rame, jo slekle in položile v posteljo. Mati Grafovka je neprestano ječala.

«Saj se bo reši zmešalo, povedite jo proč!» je svetovala sosedka Kosmurka. Toda Grafovka ni hotela od postelje ter je zrla v Lojzo z napetim pričakovanjem in z grozo v srcu, da utegne Lojza izdihniti, preden prispe zdravnik. Ali Matija, ki je vozil zdravnika, ni štedil konjiča in tako sta bila kmalu na mestu.

Lojza je bila nevarno ranjena, ker je ostrina obtičala v rami na levi strani prs in načela pljuča.

Kri je tekla iz rane in Lojza je ležala v globoki nezavesti. Proti večeru je nastopila vročina in Lojza je začela blesti. Zenice, ki so bedele ob postelji, so se križale ter stiskale molke med grčaviimi prsti.

Nekdo je svetoval, naj stopijo po duhovnika. «Saj ne bo umrla!» je skoro zakričala mati.

Kosmurjev Janže pa je na materino povelje vendar stekel v župnišče in proti jutru so dali Lojzo, ki se ni izpovedala, v sveto olje.

Zdravnik je svetoval mir, naročil obkladke in z vso skrbnostjo prevezal rano.

315

urejene stolice. Fellerjeve Elsa-pilule krepe želodec in, čisteče telo, čistijo hkrati tudi kri. 6 škatlic za 30 Din in 12 škatlic za 50 Din se dobi že z omotom in poštino vred pri lekarnarju **Evgenu V. Fellerju, Stubica Donja, Elsa-trg 360 (savska banovina).**

Odobreno od ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje Sp. št. 509 z dne 24. marca 1932

— **Sadarsko zborovanje za vso državo.** Srbsko kmetijsko društvo priredi od 27. do 30. t. m. vsedržavni sadarski zbor v Čačku s sadnim ogledom. Otvoritev bo 27. t. m. ob 10. uri. Udeležencem je odobren na železnica popust 50 odstotkov za čas od 25. t. m. do 1. novembra, in sicer tako, da se na vstopni postaji kupi cel vozni listek, ki velja potem tudi za povratek, ako je potrjen od prireditvenega odbora. Na kongresu se bodo obravnavala tale vprašanja: Stobut: Sadarski okoliš v naši državi glede na posebne lastnosti tal in na podnebne razmere; Stojanović: Domače in tuje sorte jabolk v naši državi; Priol: Gnojenje sadovnjakov, zlasti češpelj in jablan; Nikotić: Obdelovanje zemlje v sadovnjakih; Spremić, Koyld in Pudić: Podlage za cepljenje češpelj; Radančević: Važnost podlage v sadjarstvu in njen vpliv na razvoj in plodnost drevesa; Lolić: Razmnoževanje sadnega drevja, posebno breskev in hrušk; Fazlagić: Obrezovanje in oblikovanje vrha.

— **Sadni sejem v Ljubljani na velesejmu.** Kmetijska družba priredi v zvezi z Ljubljanskim velesejmom v velesejskih prostorih sadni sejem v dnevih od 5. do 7. novembra. Naprodaj bodo kanadka, zlata parmena, boskopski kosmač, kraljevi kratkopecelj, londonski peping, ananas, mošančkar, Baumanova reneta in druge dobre zimske renete. Vse sadje se bo oddajalo v ameriških zabojih. Tako spravljeno zimsko sadje se drži preko vseh zimskih mesecev. Naročila sprejemata že zdaj Kmetijska družba in pa urad velesejma v Ljubljani.

— **Kmetijska razstava v Kranju.** V soboto dopoldne se je v Kranju vršila svečana otvoritev sreske kmetijske razstave, ki so se je razen številnega občinstva udeležili tudi gg. ban dr. Marušič, načelnik inž. Zidanšek kot zastopnik kmetijskega ministrstva, sreski načelnik vladni svetnik dr. Ogrin, župan Pirc, predsednik Kmetijske družbe Detela in podpredsednik Sancin, veliko število županov iz sreza in zastopniki raznih gospodarskih organizacij. Otvoril je razstavo predsednik razstavnega odbora šenčurski župnik goskod. Piber, ki je obrazložil težave časa, v ka-

terem se razstava prireja. Pozdravne besede so izpregovorili še ban gg. dr. Marušič in drugi. Obisk razstave, ki je bila nameščena v prostorih Narodnega doma, sadna razstava pa na gimnaziji, je bil prav velik. Vsi razstavljeni pridelki so bili odlični. V zvezi z razstavo se je vršilo tudi več predavanj o raznih kmetijskih panogah. V nedeljo je posetil razstavo tudi minister gg. Ivan Pucelj.

Seja banovinskega odbora JRKD

Predsedstvo banovinske organizacije JRKD sklicuje II. redno sejo banovinskega odbora JRKD v soboto 5. novembra ob 16. v Mariboru v prostorih Narodnega doma, II. nadstropje.

Dnevni red:

1. Otvoritev in odobritev zapisnika I. redne seje banovinskega odbora z dne 19. junija letos v Celju.
2. Določitev šestih zastopnikov banovinske organizacije v glavni odbor stranke.
3. Poročilo banovinskega tajnika dr. Zajca.
4. Poročila ministrov dr. Alberta Kramerja, Ivana Pucelja in Ivana Mohoriča.
5. Razprava o vseh poročilih in razgovor o morebitnih predlogih za kongres stranke.
6. Slučajnosti.

Vsa ostala navodila dobe člani banovinskega odbora pismeno.

Banovinsko tajništvo JRKD.

DOPISI

DRNOVO PRI KRŠKEM. (Smrtna kosa.) Dne 22. t. m. smo položili k večnemu počitku komaj 30letno gospo Ano, ženo posestnika gospoda Franca Jordana. Nad dva meseca je bila v bolnici, a vsa zdravniška pomoč ji ni pomagala. Pred sedmimi leti je prišla s svojim možem iz Amerike, kjer se je rodila in bila tudi

«Ako ne nastopi gnojenje, se bo rana zacelila in mlada žena bo še pela med vami!» je tolažil.

«Ona pela?» je skoro z zasmehom izdaval mati. «Sirotica!»

Kosmurka se je skoro preselila h Grafovim, kjer je vladala taka tišina, da si slišal le tiktanje stare ure na steni. Pripravljala je jedila in krmila svinje, med tem ko je mati Grafovka neprestano ždela ob postelji in skrbno pazila na vsako bolničino kretnjo.

«Pila bi!» je zašepetala Lojza, vpirala oči v steno, na kateri se je s poljšjo počasnostjo premikal črni kazalec na uri.

Mati je zajela žlico hladnega čaja in ji ga vlila v usta.

«Zdi se mi vendarle, da mi je mnogo bolje.» «Ne govori preveč, Lojza, da se rana znova ne odpre. Samo pokaži, migni z očmi, vse ti napravim.»

Lojza se je nasmehnila.

«Pravijo, da se na jesen rane ne celijo dobro!» je znova zašepetala.

«Tvoja se celi in tudi toplino imaš mnogo nižjo. Sicer pa, kje je še jesen!»

Zares je postalo Lojzi bolje. Zauživala je lahko lažje jedi. Rana je bila že toliko zaceljena, da je mogla sedeti v postelji. Mati Grafovka je naložila Kosmurki pri odhodu slanina in obljubila za trgatve sodec vina. Kosmurka se je branila in zahvaljevala ter obenem obetala, da še pride poledat. Gospodinistvo je nalagalo zdaj stari Gra-

fovki mnogo dela. Vendar ji je vlivalo veselje nad Lojzino krepitvijo tako moč v staro telo, da ni vzdihovala, ko je zvečer polagala trudne kosti k počitku. Tedaj sta dobili nekega dne povabilo k sodišču. Ker je bila Lojza že toliko pri moči, da je lahko sedela na vozu, jo je hlapec Matija zapeljal v mesto, kjer se je vršila razprava proti Padubi. Lojza je bila zaslišana in morala je ponovno opisati dogodek, ki se je pripetil usodno nedeljo. Stori la je to z vso natančnostjo in brez vsakega olepšanja. Paduba je pričakoval, da mu odpusti, o čemer pa ni hotela Lojza ničesar slišati.

Vso pot proti domu nista z materjo zinili o Padubi besede. Zdelo se jima je, da bi se na mah zrušila skladnost med njima, če bi imenovali njegovo ime.

Paduba je dobil dva meseca zapora; lahko pa bi bilo manj, če bi bila Lojza govorila zanj dobro besedo, česar ni hotela. Strašna jeza se je nabirala Padubi v srcu. Da bi jo imel zdaj pri sebi, pri tej priči bi jo ubil, svetohlinko, je sklepal maščevalno.

Ko so kopali pri Grafovih krompir, so najeli delavce in delo je šlo izpod rok, da so se grmadi beli kupi na polju in se je polnila klet. Grafovka ni mirovala, Lojze ni pustila prijeti niti za metlo. Nalagala si je pokoro in delala, delala.

«Saj se boste ubili, mati!» je včasih ugovarjala Lojza. Mati pa ni odnehala in niti dek le ni najela.

vzgojena. Dasi ni bila vajena kmetije, se je vendar kmečkemu delu privadila. V vasi je bila zelo priljubljena, zato ni bilo očesa, ki bi se ne osolžilo, ko je bila naznanjena njena smrt. Zapušča tri nedorasle otroke. Blag ji spomin, žalujčim pa naše iskreno sožalje!

PTUJ. V novi hiši Kmečke posojilnice v Miklošičevi ulici se je nastanil v Ptuj premeščeni državni živinozdravnik g. Ipavec Rafael. Tam je strankam v vseh veterinarskih poslih vedno na razpolago.

DOMAČE NOVOSTI

* **20letnica srbskih zmag v balkanski vojni** se je kakor drugod v državi tudi v dravski banovini izredno svečano proslavila. Zlasti Ljubljana in druga naša večja mesta so imela lepe proslave, katerih so se udeležile ogromne množice občanov. Balkanska vojna, ki je osvobodila naše najjužnejše brate, je zbudila med nami samozavest in nas opogumila, da smo začeli misliti na osvobojenje tudi mi, nekdanji avstrijski Jugosloveni. Mnogo je preteklo krvi, a zdaj smo tudi mi svobodni. Preko zmage pri Kumanovem do prebitja solunske fronte v svetovni vojni je vodila naša pot k osvobojenju. Na vseh proslavah v naši banovini je rodoljubno občinstvo viharo vzklikalo spominu velikega pokojnika kralja Petra Osvoboditelja in kumanovskim junakom. Pridobitev balkanske in svetovne vojne, zapisanih s krvjo junakov, nas ne bo nihče več oropal.

* **Zahvalo Nj. Vel. kralja dravski skavtski župi.** Dravska župa skavtov in planink v Ljubljani je preko policijske uprave v Ljubljani prejela zahvalo Nj. Vel. kralja za vdanostne pozdrave, izražene pri letni redni skupščini 25. septembra.

* **Sokolska razstava v Beogradu.** Savez SKJ priredi v Beogradu veliko sokolsko razstavo, da pokaže razvoj, delo in sedanje stanje sokolstva v državi. Priprave so vse dovršene in se bo svečana otvoritev razstave izvršila 13. novembra. Nameščena bo razstava v prostorih Oficirskega doma v Beogradu. Razstavljeni bodo mnogi sokolski predmeti iz vseh žup v Jugoslaviji.

* **Odločna zavrnitev izmišljotin o nameravanem znižanju uradniških plač.** V zadnjem času se širijo iz znanega vira, kjer se kujejo s prozornim namenom razne vznemirjajoče vesti, tudi

Rumeni zobje kadilcev. Po dolgem iskanju sem vendar enkrat našel pravo sredstvo za svoj zob. Že po trikratni uporabi sem dobil bleščeče bele zobe vzlic temu, da so bili od kajenja rjavi in uclepli. Odslej ne bom uporabljal ničesar drugega nego „Chlorodont“. P. Tomažič, M. . . .
Zahtevajte zato samo pristno zobno pasto Chlorodont — tuba 8 Din in 13 Din — ter zavračajte vsak nadomestek!

govorice o pripravah za novo znižanje uradniških plač. Na sestanku odbornikov ljubljanskih krajevnih organizacij JRKD v ponedeljek je bil g. minister dr. Kramer opozorjen na te govornice ter je izjavil, da o kakršnihkoli pripravah za znižanje uradniških prejemkov ni sploh nič znanega. Prav nasprotno je prepričan, da sedanja vlada ne bi pristala na noben predlog, ki bi vsehoval novo znižanje sedanih prejemkov državnih nameščencev. V torek se je g. dr. Kramer vrnil v Beograd. Dopoldne se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o osnovnih načelih za sestavo novega državnega proračuna za prihodnje leto. Finančni minister g. dr. Milorad Djordjević je pri tej priliki izrečno ugotovil, da pri vsej težnji za izvajanje načela največjega varčevanja ni mogoče niti misliti na kako nadaljnje znižanje uradniških prejemkov, kar je ministrski svet soglasno odobril. S tem so pač najodločneje zavržene vse govornice o znižanju uradniških plač.

* **Dr. Karel Hinterlechner** †. V noči na včeraj je po hudi bolezni preminil v Ljubljani profesor na tehnični fakulteti ljubljanske univerze gospod dr. Karel Hinterlechner, znanstvenik zemljeljslovec, katerega ime slovi daleč izven mej naše domovine. Dr. Hinterlechner, ki se je rodil leta 1874. v Ljubljani, je po maturi studiral rudoslovje in kamenoznanstvo na Dunaju, potem pa je služboval v tujini, dokler ni leta 1919. prišel v Ljubljano na slovensko univerzo. Naš najvišji učni zavod je izgubil s pokojnikom eno svojih najboljših moči. Velikemu pokojniku, ki je napisal tudi številna znanstvena dela, bodi ohranjen med nami najčastnejši spomin!

* **Odgovor Like.** Krajeвне in sreske organizacije JRKD v Liki so se dogovorno odločile sklicati za dan 6. novembra veliko manifestacijsko zborovanje v Gospiću. Za zborovanje se vrše velike priprave in računajo, da se bo shoda udeležilo na tisoče ljudi iz vse Like. Govorila bosta poleg večjega števila narodnih poslancev in senatorjev tudi ministra gg. Juraj Demetrović in

Pogačnik. Liško prebivalstvo hoče na ta način odgovoriti na bedaste izmišljotine gotovega tujega tiska o nerazpoloženju prebivalstva v Liki proti sedanji vladavini in jugoslovski državni in narodni politiki.

* **Delovni jubilej.** Skromno in tiho je obhajal te dni 70letni jubilej g. Ivan Mikolič, vrtnar pri trvdki Norbert Zanier v Št. Pavlu pri Preboldu. Obenem je obhajal tudi 30letnico službovanja pri istem gospodarju. Vrlemu delavnemu možu, odločnemu naprednjaku, želimo še mnogo let!

* **Jugoslovski inženjer na vodilnem mestu v Indiji.** Doktor inženjer Herman Klinar, sin ljubljanskega gradbenega ravnatelja Klinarja, je 7. t. m. odpotoval v Bombay, kamor je bil poklican kot pomočnik tehničnega generalnega ravnatelja najvažnjega indijskega planiranskega podjetja za izdelovanje železa in jekla v Jamshedpuri pri Kalkuti. V podjetju je zaposlenih trideset tisoč delavcev. Generalni ravnatelj tega podjetja se imenuje Gandai in je sorodnik znamenitega Mahatme Gandhija.

* **70letnica vzornega gospodarja.** V Stari vasi pri Bizeljskem je praznoval 70letnico ugledni in splošno priljubljeni trgovec in posestnik gospod Martin Frece. V mladih letih je pod tujim krovom začel skromno trgovino, ki pa jo je s svojo pridnostjo razširil v teku svojega 42letnega delovanja. Pridobil si je zaupanje in ugled daleč naokrog. Trgovino je pred dobrim letom prodal g. Verstovski, sam pa se še vedno udeležuje na svojem posestvu. Gosp. Frece, ki je tudi javno mnogo deloval, je od nekdaj odločen narodnjak in so njegove zasluge priznane tudi z redoma sv. Save in jugoslovanske krone. Zelimo mu še mnogo srečnih let!

* **Svetlomodre zastavice namesto rdečih morajo avtobusna podjetja uporabljati za označevanje svojih postajališč po naredbi banske uprave, ker je rdeči znak pridržan za označevanje nevarnosti, pretečih in cestah.**

* **Kako se varujemo zastrupljenja z gobami.** Proti zastrupljenju z gobami je najučinkovitejše sredstvo, ako gobe prekuhamo in vodo odlijemo. Gobe pri tem sicer izgube dosti na okusu in redilnosti, bolj brez srčki jih pa le uživajo. Kdor je torej v dvomu, stori vsekakor prav, ako gobe prekuha in vodo odlije, ker s tem izgube nekatere gobe strup popolnoma, pri drugih se pa strup vsaj dosti zmanjša, da se ni bati usodnih posledic.

Tako je šlo na jesen. Težka izabela je črnela po brajdah in vinogradih. Ljudje so se pripravljali povsod na trgatev, ki je obetala obilen pridelek.

Tudi Matija je pripravljaj in čistil sode. Tedaj se je nekoč pojavil na dvorišču Paduba. Kar zastrmela je mati Grafovka in stisnilo jo je okoli srca. Zinila pa ni besedice, kakor bi bil njegov prihod povsem naraven. Paduba je bil videti shujšan in medel. Sivkasta bledica ga je delala podobnega človeku, ki je prebil hudo bolezen. Oči so se mu uporno bleščale, ko je pozdravil mater in stopil v hišo.

Lojza je sedela na postelji. Shujšana do kosti in zavita v volneno ruto je vbadala s šivanko začetnico svojega imena v ogel žepnega robca. Ko je uzrla Padubo, ji je pobarvala temna rdečica obraz. Živo se je spomnila trenutka, ko jo je oklaj hladnokrvno kakor živinče na paši.

«Torej so te izpustili,» je izpregovorila premagovaje v sebi gnus, ki je vstajal v njej.

Paduba je sedel za mizo in zagnal pokrivalo v kot.

«Kako daleč si me privedla, Lojza! Zaradi tebe sem moral v zapor.»

Lojza ga je začudeno pogledala. Hotela je nekaj dejati, toda suh kašelj jo je posilil, da je umolknila in zastrmela skozi okno. Občutek ogabnosti je rasel v njej, ni mogla vztrpeti, vstala je in odšla v kuhinjo. Pobrskala je v omari in prinesla iz nje kos sira, odgrizala ogel kruha ter oboje postavila pred Padubo.

«Kakor beraču!» jo je piknil, vendar je jedel, ker je bil lačen od dolge poti.

Od tega dne je mati Grafovka vidno popuščala pri delu. Lojza je morala poprijeti in še tako je šlo vse pod srečo.

Krava, ki se je otelila, se je preobjedla in poginila tik pred teličkom. Svinje se niso hotele debeliti, čeprav so jim dajali čez mero krompirja. Nova dekla je odšla že po enem mesecu, trleč, da pri taki hiši še ni služila in ne bo. Obdolžila je gospodarja nasilstva, da jo je Lojza z grozo in s studom poslušala.

Prepiri pa so se vrstili od jutra do večera, da so se ljudje izogibali hiše, kjer se je vršil večkrat sredi noči pretep. Gospodarstvo se je krčilo. Paduba je prodal zadnji les. Hotel je kupiti še enega konja, a sta mu žena in starka branili. Ljudje niso prihajali več radi v dnino. Še za trgatev so komaj dobili nekaj trgačev.

Hlapec Matija se je naposled naveličal večne vojne. Ko so zvozili zadnjo repo in korenje s polja, se je odločno postavil pred mater Grafovko in odpovedal službo.

«Povej gospodarju!» je brezbrizno odvrnila.

Matija se je v zadregi počehljajal za ušesi, nato pa odločno pljunil in se podal v klet, kjer je Paduba meril in pokušal vino.

«Rad bi šel v rudnike, zato prosim za knjižico in ostanek na plač!»

«V rudnike!» se je zasmejal Paduba in že je hotel izustiti zasmehljivo opazko in ga odpraviti,

ko se je spomnil, da bi ne bilo baš prijetno iskati novega hlapca ali celo sam opravljati živino in kidati gnoj.

Zato je natočil majoliko in mu prijazno ponudil: «Pij, Matija! Z možmi se človek pogovori, z ženskami ni mogoče. Če hočeš slišati pameten svet, ti pravim: Ostani, plačo ti povišam, delaj, za drugo se ne brigaj. V rudnikih je trpljenje, da niti ne veš, kako.»

Matija bi bil še rad ugovarjal, a Paduba je bil prijazen in ga je silil s pijačo, da je Matiji teklo od ust in se je nazadnje zadovoljen odmakal za skedenj ter mrmral: «Pa bodi, ostanem! Pa če pride sam vrag, ostanem!»

Že naslednji dan je obžaloval svoj sklep in ni dosti manjkalo, pa bi bil ponovno prosil Padubo za odpust. Paduba je kričal že ves dan razjarjen kakor bivol. Vino je dišalo iz njega. Dobil je poziv od sodišča, ker sta ga ženski stavili pod kuratelo. Lomil je krepelca in jih metal za ženo. Vrnila mu je z motiko, ki je slonela ob steni, in v trenutku je nastal tak dirindaj, da so bežale kokoši in je prestrašeni petelin zletel na plot ter z glasnim krikom skočil na Kosmurjevo dvorišče.

Lojzi so gorela suha lica. S starko sta se zaprla v klet in jo zapahnili z debelim zapahom. Vendar Lojze ni strpelo dolgo. «Naredi mi kakšno škodo», je dejala. «Hudoba ni vražja od njega!»

* **Požar v Spodnjih Gameljnah.** V petek je začelo goret v Spodnjih Gameljnah pri posestniku Lovrencu Lampretu, po domače Ožboldu. Ogenj je uničil kozolec, svinjak in drvarnico. Samo vrlim domačim gasilcem se je zahvaliti, da se ogenj ni razširil na bližnjo stanovanjsko hišo in drugi kozolec, ki je poln sene.

* **Požar po krivdi otroka.** Te dni je nastal v gospodarskem posloplju posestnika Antona Barliča v Zavrču ogenj. Zgorelo je s poslopjem tudi mnogo sene, slame in gospodarskega orodja. Ogenj je zanetil 4letni sinček, ki je dobil vžgalice od 2letnega tovariša, s katerim sta se vedno skupaj igrala.

* **Hrbtenico si je zlomila.** Prejšnjo sredo je padla 47letna Jožefa Dolinskova, žena posestnika pri Sv. Magdaleni, občina Sv. Pavel pri Preboldu, doma na dvorišču tako nesrečno z lestve, da si je zlomila hrbtenico. Ponesrečenko so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je še istega dne umrla.

* **Bik ga je poškodoval.** Iz Nadgorice v črnuški občini so pripeljali v ljubljansko bolnišnico hudo poškodovanega 45letnega posestnika J. Mavca. Mavec je hotel v hlevu privezati bika, ki se je odvezal. Bik pa je Mavca pritiskal z rogovi ob zid, nato pa ga poteptal na tla. Zlomil mu je desno roko, poškodoval več reber in mu povzročil še druge notranje poškodbe. Izpod bika je ubogega Mavca rešila šele Mavčeva mati.

* **Dva nevarna nočna požara.** V nedeljo ponoči je nastal požar v gospodarskem posloplju posestnice Ane Sagadinove v Mihovcih, občina Čirkovce. Ker je bilo gospodarsko poslopje leseno in napolnjeno s senom in slamo, se je ogenj kmalu razširil. Zgorela je kolarnica z vsem gospodarskim orodjem, dva listnjaka, hlev in svinjak, drva, okrog 4000 kg sene in voz slame. Ker je nastal ogenj v času, ko so že vsi spali in so mogli šele precej pozno prižeti gasiti, se je požar razširil tudi na gospodarsko poslopje posestnice Marije Pernarjeve. Tudi ta zgradba, sestojeca iz kolarnice, skednja, hleva in kleti, je pogorela do tal. Rešili so le živino in gospodarsko orodje. Ogenj je tudi uničil nad 4000 kg sene in 1500 kg slame. Le požrtvovalnosti gasilcev in meščanov se je zahvaliti, da ni prišlo do še večje nesreče. Kako je ogenj nastal še ni dognano.

»Franc Jožefova« grenčica povzroči temeljito očiščenje prebavne poti.

* **Vas Livold v ognju.** V noči na torek okoli pol ene se je nenadno posvetilo nebo nad Kočevjem. Rudniška sirena je s tuljenjem opozarjala speče prebivalstvo na ogenj. Gorelo je v smeri proti Dolgi vasi. Kmalu se je ugotovilo, da gori v vasi Livoldu, ki je komaj štiri kilometre oddaljena od Kočevja. Požar je bil nastal v skednju gostilničarja in kovača Kljuna. V trenutku so bila v ognju tudi hiša in vsa ostala k hiši pripadajoča gospodarska poslopja. Prebivalci Livolda so se prebudili in so napol oblečeni pohiteli na prosto. Ta čas je pihal močan severozahodnik. Takoj je bilo lahko spoznati, da bo sledila tudi tu strašna nesreča. Ljudje so kakor brezumni začeli vdirati v hleve in hiše in odnašati na prosto, karkoli so mogli. Še nekaj trenutkov in ves zgornji del vasi je bil v največjem požaru. Skednji in kozolci so goreli kakor s smolo oblite bakle. V tem so že prihajala na kraj strašne nesreče gasilna društva iz okoliških vasi in se trudila, da pomagajo zbeganemu prebivalstvu rešiti, kar se je rešiti sploh še dalo. Vdirali so v hiše in odnašati vrednostne predmete, iz hlevov pa gonili živino. Prihiti so na kraj požara tudi prebivalci Dolge vasi, Zajčje vasi in Črnege potoka. Okrog obžarjenih hiš je bilo čuti vpitje poveljujočih gasilcev, jokanje mater in otrok in ropot motornih brizgaln. Ogenj je zajel med tem že deset hiš in vsa pripadajoča gospodarska poslopja. Gasilci so uporabili vso silo, da bi požar omejili. Toda veter je čezdalje huje pritiskal in raznašal iskre daleč naokrog. Pri gašenju je sodelovalo devet gasilnih društev, in sicer iz Kočevja, Šalke vasi, Rudnika, Mozlja, Črnege potoka, Stare cerkve, Kočevske reke,

Pravi pot za dosego lepih belih zob

kakor tudi istočasna odstranitev neokusno barvanega zobnega obločka je sledeč: Iztisnite malo količino Chlorodont zobne paste na suho Chlorodont zobno ščetko (t. j. specialna ščetka z zobčastim rezom), drgnite svoje zobe od vseh strani, kakor tudi od zgoraj na vzdol. Pomočite šele nato ščetko v vodo, ter izplaknite si usta temeljito, grgrajte s Chlorodont ustno vodo. Uspeh je presenetljiv! Neokusna barva zobnega obločka je izginila in ostane vam v ustih prijeten svež občutek. Zahtevajte izrečno Chlorodont zobno pasto. Tuba Din. 8.- in Din. 13.-. Dobiva se povsod.

Dolge vasi in Želnj. Kljub velikemu trudu in naporu gasilcev pa požara do petih zjutraj niso mogli omejiti. Kolikor se je moglo ugotoviti, je pogorelo okrog dvajset hiš in gospodarskih posloplj. Kako je požar nastal, še ni ugotovljeno. Zjutraj so sedaj, ko je že drugi požar v tej občini na Kočevskem, čezdalje bolj prepričani, da je tudi ta požar zanetila zločinska roka. Trem posestnikom je zgorelo prav vse in niso rešili ničesar drugega kakor živino. Škoda, ki jo je povzročil požar, še ni ugotovljena.

* **Tragična smrt redovnika.** Nedavno se je napotil frančiškan p. Bernard Jamar iz Kamnika v vašico Gozd visoko v hribih nad Kamnikom. Hotel je pogledati čebelnjak, ki ga ima frančiškanski samostan na Gozdu. Na poti od Brezij proti Gozdu pa se je redovnik zgrudil zadet od kapi in obležal ob poti. Pripeljali so ga v Kamnik, kjer pa je kmalu za tem izdihnil. Pokojni p. Bernard Jamar je bil po rodu Ljubljčan. Imel je 65 let. V Kamniku je bival že več let in užival splošno spoštovanje.

* **Sadni sejem na Ljubljanskem velesejmu** bo od 5. do 7. novembra. Sejem, ki ga priredita Kmetijska družba in Ljubljanski velesejem, bo nudil velik izbor prvovrstnega zimskega sadja. Sadje se bo prodajalo spravljeno v ameriških zabojih. Opozarjamo občinstvo na to ugodno priložnost, da se preskrbi z zdravim sadjem za zimo.

* **Zastrupljenje z gobami v Mirni.** Te dni so se v Mirni zastrupili z gobami skoro vsi člani neke družine in z njimi učiteljica gđ. Ljudmila Jenkova, ki je gobe nabrala. Slučajno se je vozil skozi Mirno v Selo zdravnik g. dr. Dereani s Trebnjega, ki je nudil zastrupljenim prvo pomoč ter jih rešil gotove smrti. V Volčjih njivah pri posestniku Viščku so tudi nabrali strupenih gob v mnenju, da so prave, ter jih pripravili za jed. Kmalu po končanem obedu so začeli bljuvati, kar jih je rešilo hudih posledic, morebiti tudi smrti.

* **Za negovanje telesa,** za jačanje udov in zaščito pred obolenjem je Fellerjev Elsa-fluid, priznано domače sredstvo in kozmetikum, že 35 let splošno priljubljen. Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti razpošilja 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 veliki specialni steklenici za 58 Din brez nadaljnjih stroškov lekarnar Evgen V. Feller, Stubica Donja, Elsa-trg 360, savska banovina.

* **Iz konjiškega vlaka je padel** 29letni posestnikov sin Ivan Štefanec z Zbelovega. Pri padcu si je poškodoval desno nogo pod kolenom in desno roko v zapestju. Zdravi se v mariborski bolnišnici.

* **Sadjarji!** Kupujte po nizki ceni za jesensko sajenje prvovrstno sadno drevje, ki je zaradi vsakoletne suše najboljše, sadne divjake in cepljeno trsje pri drevesnici Ivana Štuhca v Murščaku, pošta Slatina Radenci. Zahtevajte cenik! Oddaja drevesc 20. oktobra.

* **Dva požara.** V nedeljo proti polnoči, ko je že vse spalo, je začelo goret na skednju g. Ivana Božiča v Hlebcah pri Lescah. Ker je bil skedenj poln krme, se je ogenj tako hitro širil, da ni bilo mogoče rešiti ničesar, razen petih krav, dveh konj in nekaj svinj. Prizadeti posestnik trpi ogromno škodo, ker so mu zgoreli vsi poljedelski stroji in krma. Ko je prebivalstvo vasi pomagalo domačim in sosednim gasilcem gasiti, je pa začel goret na nasprotni strani potoka skedenj g. Jalena, ki je prav tako zgorel do tal. Ogenj je najbrže zanetila hudobna roka.

* **50 metrskih slotov slame v plamenih.** V nedeljo ponoči je v Radvanju poleg Maribora na travniku veletrgovca z vinom g. Rota zažarel mogočen plamen, ki je objel velikanski kup slame. Na znamenje z mestnega stolpa so odbrzeli vrli mariborski gasilci na kraj požara ter odstranili vsako nevarnost, da bi ogenj prešel na druge kupe slame v bližini in pa na gospodarsko poslopje. Gasit sta prispeli tudi gasilni društvi iz Pobrežja in Radvanja. Obstaja sum, da je zanetila požar zlobna roka.

* **Lepčjo je treba ohraniti.** Lepe bele zobe je treba negovati z zobno pasto Chlorodontom. Poizkus Vas bo prepričal. Tuba 8 Din.

* **Velik požar pri Stopičah.** V nedeljo zjutraj se je pojavil v Malem Orešku ogenj. Goreti je začela zidanica nekega posestnika z Zajčjege vrha, ki je bila obilno založena z letošnjim vinškim pridelkom, v podstrežju pa je imela precejšnjo množino sene in slame. Plameni, ki so dvigali iz goreče stavbe, so kmalu zajeli tudi hišo in zidnico posestnice Marije Šegove. Obe stavbi sta pogoreli do tal. Na kraj nesreče so prihiti gasilci iz Stopič, ki so z veliko vztrajnostjo in požrtvovalnostjo pričeli reševalno delo. Posrečilo se jim je, da so oteli iz prve zidanice, kjer je ogenj nastal, skoro vse vino, iz druge pa samo del letošnjega pridelka. Vse kaže, da je zopet na delu zločinska roka. Pred dobrimi 14 dnevi je v tem kraju na došedaj še ne pojasnjen način pogorela tudi zidanica posestnika Drčarja iz Brezovice.

* **Na domačem pragu se je ugasila** redzadnjo soboto zjutraj se je raznesla v okolici Poljčan vest, da se je viničar Eker v Čretniku, občina Peki pri Poljčanah, ubil na pragu domače hiše. Viničar Eker se je dan poprej nekje v družbi zakasnil. Ko je prišel pozno ponoči domov, mu je na stopnicah spodrsnilo, da je padel. Pri padcu je dobil tako močne rane na glavi, da je obležal nezavesten tam do jutra. Žena ga čez noč ni pogrešila, ker je imel Eker navado, da je večkrat izostal od doma. Nemalo prestrašena je uboga žena zjutraj, ko je odkrila nesrečo, takoj poslala po zdravnika. Vendar pa za ponesrečenca, ki mu je že izteklo preveč krvi, ni bilo več pomoči in je v soboto popoldne umrl. Pokojnik je bil star 61 let in zapušča vdovo in več odraslih otrok.

* **Požar pri Ptuj.** V nedeljo zjutraj okoli 7. je nastal ogenj pri posestnici, vdovi Mariji Fridlovi v Hajdini. Na pomoč so najprej prihiti sosede, ki so rešili dva otroka, ki sta bila v hiši zaklenjena. Na kraj nesreče so prišli domači gasilci in pa gasilci iz Ptuja pod vodstvom podnačelnika g. inž. Celottija. S skupnimi močmi se je posrečilo gasilec omenj omejiti in preprečiti razširjenje požara, ki bi lahko nastalo, posebno ako bi bil veter. Zgorela sta stanovanjsko poslopje, ki je bilo s slamo krito, in pa svinjak. Hiša je bila zavarovana za malenkost. Kako je ogenj nastal, se še ne ve. Orožništvo vrši razvedbe.

* **Trajnost prvega vtisa** se uveljavlja tudi glede zobovja, kajti samo dobro negovani zobje napravijo pojavu priključivo in čist vonj iz ust je potreben pri občevarju. Zaradi tega ne morete ostati pri negi zob in ust brez Odola, ki ima dvojno izbornu učinkovitost, ko daje prijeten vonj ter razkužuje obnem usta in zobovje. Odol je antiseptičen.

* **Nasilen sirovež.** Pred dnevi je prav predrzo zahteval jedi in pijače neki potepinski hrust v Gašperjevi gostilni v Dolenjskih Toplicah. Nastopal je skrajno izživajoče, pa so ga pobarali za dokumente. Ni se imel s čim izkazati in pokazali so mu vrata. Šofer avtobusne proge Novo mesto-Dolenjske Toplice g. Artur Gutsmandl se je tedaj pošteno zavzel za gostilničarja in gostilno, kar si je neznanec zapomnil. V nedeljo popoldne sta naletela moža drug na drugega v Novem mestu v Hrovatovi gostilni na Ljubljanski cesti. Šofer Gutsmandl je sedel za mizo, ko je prikoilovratil v gostilniško sobo tujec iz Toplic. Tudi tu se neznanec ni vedel posebno spodobno in začul je izza mize: »Saj vas že poznamo!« Spoznal pa je

tudi tujec Gutsmandla, skočil proti njemu in ga udaril po obrazu. Potegnil je tudi nož in šofer je skočil iz sobe, ker ni bil pripravljen za napad. Pred vežnimi vrati ga je tujec zgrabil in kdo ve, kaj bi se bilo zgodilo, da mu šofer ni k sreči izbil noža iz rok. V naslednjem trenutku je priskočil iz bližnje lekarne g. Bergmann Pino, zgrabil nasilneža za vrat, ga podrl na tla in mu pokleknil na vrat, medtem ko ga je šofer držal za noge. Šele s pomočjo slučajno mimo prišlega orožnika sta nasilneža zvezala.

* **Potepin je okradel svojega tovariša.** Franc Partenschlager, po rodu z Brega pri Ptuj, je bil že večkrat zaprt zaradi potepuštva in tatvine. Te dni je prišel z več svojimi tovariši v zagrebški razkuževalni zavod, da se okopje in da se mu razkuži obleka. Ko so se njegovi tovariši srekli, je Partenschlager ukradel iz žepa enega svojih tovarišev manjšo vsoto in stlačil denar v žep svojega suknjiča, a suknjič vrgel v aparat za razkuževanje v mišljenju, da na ta način tatvina ne bo prišla na dan. Ko pa se je vsa obleka razkužila, je bila tudi tatvina odkrita. Tatu so pridržali v policijskem zaporu, zlasti ker ima še več podobnih grehov na vesti.

* **Nočni napad s kolom.** Te dni se je dogodil v občini Drenskem rebru, župnija pilštanjska, hrov zločin kot posledica preobilnega žganja in vina. Ponoči okoli 23. ure sta se vračala iz vinograda posestnikova šinova Potočnik Mihael iz Dobjega in Manček Rudolf iz Zagorja. Šla sta mimo vinskega hrama, v katerem sta stiskala mošt brata Miha in Jožef Belina. Ta dva sta imela star prepir s fanti iz sosednje prevorske fare. Ko sta zaslišala mimoidoče, sta v prepričanju, da imata pred seboj stare neprijatelje, navalila na njiju s koli. Mančku se je posrečilo pogniti in je odnesel le nekaj lažjih poškodb, medtem ko je Potočniku hud udarec s kolom po glavi prebil lobanjo. Poškodovanec je bil še toliko pri moči, da se je zavlekel v neko šupo, kjer se je onezavestil in ostal tam skoro tri dni. Tretjega dne so ga našli in prepeljali do nekih sorodnikov in šele dan nato domov. Po zdravniški odredbi je fant ostal za enkrat doma in ga bodo poslali v bolnišnico šele, če se bo toliko opomogel, da bo prestal prevoz. Fant napadalec ni poznal. Le spretnosti orožnikov se je zahvaliti, da sta bila pretepača izsledena.

* **Izjalovljen napad na avto.** Pred dnevi se je vozil avtomobilski podjetnik g. Simonič Franc od Sv. Urbana s tovornim avtom iz Ptuja proti Mariboru. Okoli 22. se je pripeljal do Zlatoličja, kjer je bila preko ceste potegnjena 4 mm debela žica v višini 1'23 m ter bila na enem koncu pritrjena ob brzojavni drog, na drugem koncu pa na jablo. G. Simonič, ki ovire ni pravočasno zaznal, je z vso silo zavozil v njo, pri čemer se je žica pretrgala na dvoja. K sreči ni bilo hujše nesreče, kakor da mu je razbilo pri volanu dve šipi. G. Simonič je vzel del žice s seboj in zadevo javil prožnikom pri Sv. Janžu na Dravskem polju. Drožniška patrulja se je takoj napotila na lice mesta, a ni več našla drugega dela žice, pač pa en telovnik. Zločinec je moral gotovo v bližini paziti na svojo žrtev. Kakšne namene je imel neznanec, ni jasno.

* **Požigalec obsojen na dosmrtno ječo.** Pred velikim senatom v Mariboru je stal te dni telesno zaostali 22letni hlapec Albin Trgles, ki je služil v zadnjem času pri posestniku Antonu Vrečku v Bukovcu pri Zgornji Polskavi. Že od lanskega božiča se je treslo vse polskavsko in bližnje prebivalstvo noč in dan pred njim, ne da bi ga poznalo. Najbolj se je udeleževal v pragerski okolici, kjer je spravil kar čez noč 14 posestnikov na beraško palico. Dolgo so se trudili tako kmetje kakor tudi orožniki, da bi zalotili zločinskega požigalca, toda zaman. Šele v nekem srečnem trenutku je uspelo pragerskim orožnikom prijeti podpohorskega zločinca. Požigalec je sin še živeče kočarice Ane Trglesove. Svojčas so imeli Trglesovi manjše posestvo v Lokri pri Framu. Po očetovi smrti je šel Albin služiti za hlapca in je bil zelo priden delavec, kakor ga opisuje njegov zadnji gospodar Vrečko. Bil je

že kaznovan zaradi zločina tatvine. Pragerski orožniki so imeli piko nanj in se niso motili, čeprav se je Trgles prostovoljno javljal za stražo in junaško pomagal gasiti pri vsakem požaru. Ko so orožniki zvedeli, da bo v noči na 25. aprila na straži, so neopazeno sledili vsakemu njegovemu koraku. Bila je tista noč strašno temna. Zato je orožnik, ki je bil na zasledovanju, v bližini Vrečkove domačije takoj opazil, ko se je posvetilo v čebelnjaku. Ob slabem svitu plamena, ki je objel slamnato streho, je videl, kako je švignila moška postava iz čebelnjaka na Vrečkovo dvorišče in po glasu «Gori, gori!» takoj spoznal hlapca Trglesa. Tako se je ujel požigalec Trgles v orožnikovo zanko. V početku je skušal Trgles vse tajiti, slednjič pa se je le vdal. Pri razpravi je predsednik po prečitaniu obtožnice prebral mnenje zdravnikov za duševne bolezni, ki so opazovali Trglesa in ugotovili, da je dedno obremenjen in duševno zaostal, vendar pa ne v toliki meri, da bi ne bil odgovoren za svoja dejanja. Trgles je bil obsojen na dosmrtno ječo ter se je s kaznijo zadovoljil.

Opozorilo naročnikom.

Odkar smo s priložitvijo novih položnic spomnili naročnike, da je za poravnavo naročnine skrajni čas, prihajajo dan za dnevno vplačila, toda opazili smo tudi, da zaostajajo baš oni naročniki, ki bi pri dobri volji malenkostno naročnino prav lahko plačali, dočim jo vestnejši, pa tudi revnejši od njih brez odloga že plačujejo. Uprava lista, ki mora gledati na to, da se stroški za izdajo lista z naročnino krijejo, bo prisiljena zamudnikom poslati poštnega sla v hišo, ki bo z računom in poštnim nalogom pobral za nas naročnino. Ta način izterjavanja pa je precej drag in naročnik bo moral plačati naročnino in stroške. Da ne bo do tega prišlo, kličemo vsem prizadetim še enkrat:

Plačajte naročnino!

* **Žrtvi pretepa.** V soboto ponoči sta se sprla po odhodu iz neke gostilne na Tezmem pri Mariboru delavec Jože Majhenič in njegov znanec 30letni delavec Avgust Nerat. Na Ptujski cesti je vinjeni Nerat nenadno napadel z nožem Majheniča ter ga hudo poškodoval na glavi in po telesu. V silobranu je Majhenič potegnil nož in zabodel Nerata v pleča. Dočim je bil Majhenič spravljen s hudimi ranami na svoj dom, se zdravi prav tako nevarno ranjeni Nerat v bolnišnici.

* **Izsleden vlomilec.** Pred dnevi popoldne je bilo vlomljeno v hišo posestnika Franca Jurgca v Cirkulanah v Halozah. Vlomilec je odpeljal iz zadnje sobe moško kolo in odnesel 450 Din. Orožniki iz Zavrča so takoj šli na delo, da izsledijo tatu, in posrečilo se jim je prijeti zlikovca v osebi kovaškega pomočnika Franca Kara iz Brezovca v Halozah. Karo se je po tatvini odpeljal s kolesom v Ptuj, kjer je pri nekem mehaniku zamenjal krmilo, obenem pa tudi ponujal kolo v nakup. Ker se mu to ni posrečilo, se je s kolesom vrnil domov ter je naslednjega dne zamenjal z nekim kolesarjem sprednje kolo, nato pa se odpeljal v Sobotince. Tu je pri nekem mehaniku zamenjal staro sedlo z novim. S čisto prenarejenim kolesom se je pred dnevi napotil v Stojnce, kjer si je v Turkovi gostilni naročil kar pol kilograma klobas in en liter vina, česar pa seveda tudi ni hotel plačati in je še celo gostilničarko ozmerjal. Orožniki so tička izsledili v Bukovcih. Nepridiprav je takoj priznal vse grehe, samo tatvino denarja je zanikal.

Pri pokvarjenem želodcu, plinih v črevesu, slabem okusu v ustih, čelnem glavobolu, mrzlici, zapeki, bljuvanju ali driski učinkuje že kozarec naravne «Franc Jožefove» grenčice zanesljivo, naglo in prijetno. Znameniti zdravniki za želodec izpričujejo, da se izkaže uporaba «Franc Jožefove» vode kot prava blaginja za po jedi in pijači preobložena prebavila. «Franc Jožefova» grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

* **Trgovci z dekleti.** Oblastva raziskujejo v mariborski okolici zamotano zadevo. Pred nedavnim časom je prišel v Maribor neki človek iz Negotina ter nabiral v mestu in okolici dekleta za službe v južnih mestih države. Obetal jim je dobre službe hotelskih sobaric in natakaric. Zbral je tako osem deklet, s katerimi se je odpeljal v Negotin, kjer jih je odstopil številnim lastnikom malih kavarn, ki so samo prikrile hiše pregrehe. Pet deklet, ki so imela nekaj sredstev, je pobeignilo nazaj, trojica, ki je prišla v Negotin brez denarja, pa je ostala. Brezvestnega trgovca z dekleti še niso izsledili.

* **Prijeti trije ptički.** V Ljubljani in po deželi se je dalje časa klatila trojica izredno podjetnih tatov koles: Konrad Kuri iz Stanetincev, Oskar Stiplošek iz okolice Pregrade in Andrija Sevdčič iz okolice Novega Sada. Spoznali so se v Ljubljani. V Ljubljani sami so pokradli mnogo koles, kradli pa so jih tudi po deželi in jih spravljali največ na Štajersko. Ko so jih pričeli zasledovati, se je trojica raztepla ter je bil Sevdčič aretiran v Hočah pri Mariboru, Kuri na svojem domu, Stiplošek pa v Ljubljani. Oškodovanci, ki so jim tatovi odpeljali kolesa, naj se zgledajo na policijski upravi v Ljubljani.

* **Pobegle kaznjence prijet.** Že dolgo časa so se krški orožniki trudili, da bi izsledili pobeglega kaznjence Urbanča Jožefa, ki je doma iz Mrtvice, občina Cerklje. Urbanč je bil svoječasnno obsojen na 20 mesecev strogega zapora zaradi rop in tatvin, pa je ob priliki ssaženja prostora novomeškega okrožnega sodišča 27. avgusta letos pobegnil. Urbanč se je nato spretno skrival v gozdovih in postal že strah okolice. Po dolgem naporu se je krškim orožnikom le posrečilo, da so ptička ujeli počivajočega na ležišču pod streho nekega gospodarja v Venišan. Urbanč se ni niti utegnil postaviti po robu, tako hitro je bil vkleenjen. Pri njem so pod zglavjem našli še nabit samokres. Ljudstvo se bo zdaj oddahnilo. Splošno mnenje je, da bodo zdaj pojasnjeni tudi številni vlomi in tatvine, ki so se v teku zadnjih dveh mesecev dogajali v teh krajih.

* **Ponarejeni dvajsetdinarski kovanci.** Med tem ko krožijo v notranjosti države, zlasti v okolici Čuprije, ponarejeni desetdinarski kovanci, so se pojavili po nekod v naših krajih ponarejeni dvajsetdinarski kovanci. Pri Sv. Lovrencu na Pohorju je bil ustavljen neki starejši gostilničar, ki je hotel na železniški postaji oddati novce za vozni listek. Mož je bil zaslišan, pa je povedal, da se je tistega dne ustavil v raznih gostilnah in zatorej ne more prav povedati, kje je baš dobil ponarejeni novce. Oblastva so takoj po zaslišanju uvedla obširnejšo preiskavo, ki pa zaenkrat še ni rodila zanesljivega izsledka. Kakor v okolici Maribora so prišli v promet ponarejeni dvajsetdinarski kovanci tudi v Ljubljani. Prvi tak novce je prejela lastnica trafike na Šmartinski cesti Pokornova, ki ga je kmalu spoznala in zadevo takoj prijavila. Ponarejeni novce je bilo pri natančnejšem pogledu prav lahko spoznati, ker je bil težji in tudi ne tako svetel, kakor so pravi novci. Tudi ni imel falzifikat pravega zvenka. Drug ponarejeni novce je izkušala oddati neznana ženska srednjih let v Oblakovi trafiki na Poljan:ki cesti. Tudi tu je trafikantka denar takoj spoznala in ženski ni hotela postreči. Ženska je nameravala kupiti samo nekaj cigaret, ki jih je po odklonitvi prvega novca kupila s pravim denarjem, nato pa izginila kakor kafa in je niso mogli izslediti.

* **Uboj v Gaberniku.** Žrtev sirovega napada je postal te dni v Gaberniku 23letni Josip Kit, ki je šele pred kratkim odslužil vojaške. Našli so ga zgodaj zjutraj na travniku za domačo kapelo s preklano glavo in vsega oblitega s krvjo. Kazal je sicer še znake življenja, zavedel pa se ni več in je zato tudi vsem uganka, kdo bi bil sirovi ubijalec. Nesrečnega mladeniča so odnesli domov k materi in sestram, kjer je kmalu izdihnil.

* **Vlom pri belem dnevju.** Nedavno ob 9. uri zjutraj sta vdrla dva zlikovca v hišo železničarja Ivana Koželja pri Sv. Juriju ob južni železnici ter mu odnesla večjo vsoto denarja, novo moško obleko, železničarski plašč, srebrno uro in še več drugih reči. Hiša stoji ob cesti poleg bano-vinske kmetijske šole. Vlomilca sta morala okrog poslopja že dalje časa oprezovati in sta počakala, da je odšla gospodinja na polje, nato pa sta lahko nemoteno izvršila pri belem dnevju na tako prometnem kraju svoj posel. Po končani tatvini sta odšla v bližnji gozd, kjer sta se preoblekla in pustila tam nekaj slabše, tudi ukradene obleke. Ljudje so ju videli, ko sta prišla iz gozda, ter je njun opis dobro znan. Zaradi tega obstaja upanje, da bosta kmalu v rokah pravice.

* **Roparski umor in požig.** V eni zadnjih noči se je vnela lesena bajta posestnika Vinka Jazbeca v Zagorju pri Pilštanju. Požar je nastal tako hitro in tiho, da so ga komaj opazili nekateri sosedje. Bajta je zgorela do tal. Ker naslednje dni lastnika hišice ni bilo na izpregled, so začeli sosedje sumiti, da je s požarom združen zločin umora. Zadeva je prišla na uho tudi kozjanskim orožnikom, ki so takoj ukrenili potrebno, da se dožene, kaj je na govoricah resničnega. Na kraj požara se je napotila sodna komisija iz Kozjega, ki je res našla na pogorišču kup ožganih kosti. Aretiran je bil 21letni Janez Koprivc, ki so ga osumili, da je lastnika bajte Jazbeca zadavil, ga oropal in nato s kočo vred zažgal. Sum je potrdila Jazbecova ura, ki so jo našli pri aretirancu. Po daljšem izvijanju se je osumljenec naposled vdal in priznal svoj zločin. Sedaj sedi v zaporih okrajnega sodišča v Kozjem. Vas Zagorje se je zdaj oddahnila, kajti zaprti nepridiprav je rad grozil s požigi in ima tudi sicer na vesti še druge grehe.

* **Nenavadna tatvina.** Ptujski vrtnar Vincekovič Fran ima na Bregu pri Ptuj veliki vrt, v katerem je bil instaliran, ker Ptuj nima vodo-voda, električni motor z brizgalno napravo, ki je služila za proizvajanje umetnega dežja. Ko je vrtnar prišel te dni na vrt, je opazil, da mu je nekdo ukradel motor in vso napravo. Tatvina je bila izvršena po vsej priliki ponoči.

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Torta iz beljakov. Stolci sneg šestih beljakov, potem primešaj 15 dek zmletih orehov, 15 dek sladkorja, 3 deke zribane čokolade, 6 dek drobno zrezanega kutnovega sira ali limonovega sira (dobiš v delikatesni trgovini ali slaščičarni) in pet zrn zmlete kave. Dva tortna modla dobro namaži in zlij testo noter, v vsak model polovico, potem pa speci. Pečeno in hladno namaži eno polovico z mezgo, položi drugo polovico na vrh in preden daš na mizo, nadevaj na vrhu še s sladko stolčeno smetano, kateri si primešala zribane čokolade.

Flancati. Devet dek moke zmešaj v lončku s toliko belega vina, da dobiš tako gosto testo kakor za vlite rezance; testo malo osoli in primešaj sneg treh beljakov. Iz pergamentnega papirja napravi majhno vrečico (škrnicelj), jo napolni s testom in brizgaj v vročo mast za prst dolge klobasice, ki jih ocvri. Ocvrte potresi s sladkorjem in jih daj z vanilijevo kremo na mizo.

Prestice. Umesi na deski v testo: četrt kile moke, 20 dek sirovega masla, žlico sladkorja, malo soli, dva beljaka, žlico vzhajane kvasca in dve žlici smetane. Dobro umešano testo po-

stavi pokrito za pol ure na hladno. Potem testo oblikuj v dolgo klobaso, ki jo razreži na kose, za oreh velike, in te kosce zvaljaj z dlanjo v tenke palčice, iz katerih napravi majhne prestice. Prestice položi na pomazano pekačo, jih pomaži z raztepenim beljakom in posuj s sipo, nato pa speci.

Praktični nasveti

Kadar kupiš krompir za zimsko zalogo, se moraš prepričati, da-li je dobre vrste, preden ga nabaviš. Krompir shrani v zaboje, ki pa naj so narejeni iz latev, da more zrak do krompirja. Če ni klet dovolj varna pred hudim mrazom, pokrij krompir s kako odejo ali pa s slamo.

Listnica uredništva

Polana. Preveč osebno!
Rajnkovec pri Rogški Slatini. Zavarovalnico morate plačevati!

Brambauer in Mengede. Slika B. P. je tako slaba, da se ne da kliširati.

Wingles. Glede hranilnih vlog je vsak strah popolnoma neutemeljen.

PREKMURSKI GLASNIK

Smrt stare ženice pod vlakom. Pred dnevi se je zgodila na progi v bližini Murske Sobotne nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Že nad 77 let stara Ana Medičeva iz Murske Sobotne se je s samokolnico napotila na polje po žitvasko krmo. Pot jo je vedla preko železniškega prelaza. Baš takrat pa je privozil popoldanski osebni vlak iz Beltincev. Medičeva prihajajočega vlaka ni opazila in zaradi naglušnosti niti slišala. Strojvodja je začel dajati svarilna znamenja in vlak zaustavljati, toda bilo je prepozno. Ženica je prišla na progo in odbijači stroja so jo vrgli z vso silo med tračnice, nato pa je jo stroj še vlekel kakih 18 korakov naprej dokler se ni ustavil. Ženica je zaradi hudih poškodb izdihnila.

NAŠI NA TUJEM

ZBOR ZAVEDNIH MOŽ.

To nedeljo se bo v Essenu vršil letni občni zbor Zveze jugoslovenskih delavskih in podpornih društev v Nemčiji. Zbrali se bodo vrli slovenski možje rudarji iz Westfalije in Porenja, da čujejo poročila o delovanju Zveze, o načinih, kako olajšati razmere, v katerih živi danes večina slovenskih družin v Nemčiji, in o zvezah z domovino. Zadnje čase so se pojavile v naši koloniji v zapadni Nemčiji neke žalostne figure, ki bi rade delale zgago. Zavedni slovenski možje odločno in z gnusom zavračajo tiste nesrečne odpadnike, ki se dajo plačati s tujim denarjem, da delajo propagando za propadle avstrijske prince, grofe in barone. Možje in fantje, združeni v Zvezi jugoslovenskih delavskih in podpornih društev, odbijajo vsak zločinski napad na domovino Jugoslavijo in ostanejo zvesti svojim načelom, med katerimi je posebno vzvišeno tisto, da je domovino v hudih časih treba najbolj ljubiti.

Pozdravljamo zavedne slovenske možje in fante in jim želimo, da bi njihovo zborovanje kakor tudi vse njihovo nadaljnje prizadevanje doseglo tiste uspehe in pravice, ki jim gredo po božji in človeški postavi.

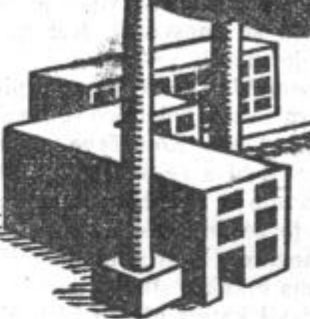
LEPA PRIREDITEV ROJAKOV V NEMČIJI.

Buer-Hassel, oktobra.

Dne 9. t. m. smo imeli v Buer-Hasselu v Grimmerjevi dvorani po starem običaju prijetno veselico s trgatvijo grozdja. Obenem smo slavili 11letnico Jugoslovenskega delavskega društva «Edinosti». Prireditve so se udeležili tudi naš izseljen-ski komisar g. Goričar iz Düsseldorfa, zvezni predsednik g. Pavel Bolha iz Essena in g. Kresal, kar nas je prav veselilo. Povabljenih je bilo tudi več sosednjih bratskih društev, ki pa so se povabilu odzvali le v majhnem številu, čemur je seveda kriva huda gospodarska kriza, ki nas vse v Po-

PERILO ZA GOSPODE

PERILO ZA DAME

Perilo

je poceni,

ako se dobavi direktno iz tovarne; za-to pišite takoj po novi, veliki cenik **tovarni perila**

Stermecki, Celje št. 97

v katerem najdete za moške srajce po 22, 26, 28 Din, hlače po 16, 19, 22 Din, za dame hlače po 16, 23, 30 Din, kom-bineže po 34, 40, 46 Din in vse drugo perilo.

Cene globoko znižane! Izbira ogromna!

Zahtevajte brezplačni, bogato ilustrirani cenik!

renju in na Westfalskem že več let prav hudo pritiska. Tukajšnji rojaki smo žal skoro vsi brez dela.

Čeprav živimo v slabih razmerah, smo vendar složni med seboj. Žalostno je pa, kakor čitamo v časopisju, da je nekaj zapeljanih rojakov šlo na led nekim dobro plačanim agentom, ki agitirajo za Allösterreichische Interessengemeinschaft. Zaslepljeni rojaki mislijo, da jim bodo zdaj eve-tele rože, in jih ni sram, da so izdali svojo do-movino. Prišel bo čas, ko bodo svoje izdajništvo obžalovali.

Slovenski bratje in sestre, pokažimo, da smo zrel narod in da se ne damo prevarati ne od tujih agentov ne od rojakov Judežev za misel, ki je že zdavnaj umrla. Mi dobro misleči Jugoslovenci ne moremo pozabiti, kako smo živeli pod staro Avstrijo in kako so z našim narodom postopala staroavstrijska oblastva. Tako se nam je godilo takrat, da smo morali s trebuhom za kruhom po svetu. Pozivamo rojake v Porenju in na West-falskem, da se vsi složno zberejo v našem društvu, ker le v slogi je moč. Naj živi naša domo-vina Jugoslavija!

Slovenci v Ameriki. Blizu mesteca Red Lod-geja se je na avtomobilski vožnji smrtno pone-srečil Janez Kastelic iz Bear Creeka v Montani. Vračal se je z opravkov domov, pa so mu na hribu odpovedale zavore. Kastelic je krenil z avtomobilom v stran, pa se je voz prevrnil. Ka-stelic je udaril z glavo ob skalo in se ubil. — V Denverju je nepreviden avtomobilist podrl Ja-neza Pekca in ga na glavi precej poškodoval. Pekca so prepeljali v bolnišnico, kjer so mu rano zažili in je zdaj že izven nevarnosti. — V Bridge-portu si je nedavno končal življenje France Potnik. Vzrok samomora je bila neozdravljiva bolezen. Pokojni si je v rudniku nakopal jetiko, ki ga je mučila več let, naposled je pa obupal in se ustrelil. — V kraju Fly Creeku je umrl Pe-ter Locian, star 39 let. Zapustil je ženo in dva otroka. — V Willardu je umrl v starosti 72 let Peter Zel. Pokojni je bil doma iz Zalega loga nad Škofjo Loko. Zapustil je dve hčerki in sin. — V Evelethu je umrl Janez Nemgar ml. Za njim žalujejo starši, trije bratje in štiri sestre. — V Bronxu je po dolgem trpljenju podlegel jetnik

Peter Ruter. Pokojni se je rodil v Osilnici na Dolenjskem, kjer žalujeta za njim žena in oče. — V San Franciscu je preminil Josip Cesar. Pokojni je bil star 53 let, doma je bil iz Trnovca pri Metliki. Zapustil je ženo. — V Pueblu je umrla Frančiška Dremljeva, rojena Jakičeva. Stara je bila 50 let, v Ameriki je bivala že 30 let. Zapustila je moža, sina in osem hčera. — V Clevelandu se je pri kopanju smrtno ponesrečil 24letni Leon Krese. Pri skoku v vodo je udaril z glavo ob skalo in se onesvestil. Ker ni bilo nikogar v bližini, je utonil.

Iz Hamborn-Neumühla (Nemčija) nam pišejo: Nedavno je praznovala svojo 60letnico vdova gospa Brigita Kovačičeva, rojena Kolenčeva, doma iz Čemšenika. V Nemčiji biva že nad 25 let. Gospa Kovačičeva, ki stanuje v Hamborn-Neumühlu z dvema sinovima, je že dolga leta vnetja bralka priljubljene »Domovine«. S svojimi domačini v rojstnem kraju nima nikakih stikov, pa bi imela rada, če bi se ji javil kateri njenih bližnjih sorodnikov, ker ne ve, kje kateri živi. Gospe Kovačičevi želimo ob njeni 60letnici še mnogo zdravih let!

Iz Lintforta (Nemčija) nam pišejo: Miha Selič in Jožefa Seličeva, rojena Pajerjeva, prosita, če kdo kaj ve o Alojziju Pajerju iz Zagračenca pri Rimskih Toplicah, od leta 1911, bivajočem nekje v Severni Ameriki, da blagovoli to sporočiti na naslov: Miha in Jožefa Selič, Lintfort, Ringstrasse 187, Rheinland — Deutschland.

ZANIMIVOSTI

Kako računajo Kurdi

Na meji Turčije in Perzije živi narod Kurdov, ki že dolga desetletja povzroča turški vladji hude skrbi. Vlada bi Kurde rada civilizirala in udomačila, da se ne bi preživljali le z ropom, toda zaenkrat je njen trud še zaman. Zaradi roparskega načina življenja Kurdov je meja med Perzijo in Turčijo dandanes prav tako malo varna, kakor je bila v srednjem veku. Med drugim se ti divji gorjanci neprestano upirajo, tako da ima turška vlada z njimi polne roke dela, da jih vsaj kolikor toliko drži na vajetih. V zadnjih letih so večkrat resno poskušali vprizoriti veliko vstajo, pa jih je turško vojaštvo vedno še pravočasno prisililo k predaji in opustitvi prevratnih načrtov, h katerim so jih navajali ljudje, ki bi radi vzpostavili v Turčiji bivši staroverski režim. Nekajkrat je prišlo med turškimi četami in divjimi Kurdi do krvavih bitel, pri čemer so imeli poslednji toliko boljše stališče, ker so lahko ob nevarnosti in porazu pobegnili k rojakom onstran meje, kjer so se nanovo preskrbeli z orožjem, streljivom in hrano ter se po skrivnih, le njim znanih potih vrnili vnovič v boj proti Turkom. Sedaj so Kurdi nekako utihnili, po vsej priliki zaradi tega, ker so usahnili gmojni vrelci, iz katerih so črpali vsa potrebna sredstva.

Pri vsem njihovem preprostem načinu življenja pa je zanimivo, da imajo ti gorjanci izreden, čeprav nad vse enostaven način računanja, ki jim je ostal kdo ve iz katerih časov. Gre namreč za način množenja števil od 5 do 10. Kurdi množe ta števila s pomočjo prstov, to je s sestavo, za katerega jih utegne zavidati marsikak osnovnošolski učitelj, ki se mora toliko truditi, da vcepi v uk mu izročenim glavicam način množenja.

O tem računskem sestavu trdijo nekateri učenjaki, da so ga dobili Kurdi s Kitajskega, a drugi zopet menijo, da jim je ostal od Rimljanov, oziroma od ljudstev, živečih pod njihovim vplivom. Naj bo že kakorkoli, kurdski računski sistem je zelo zanimiv, jase in dosleden.

Vzemimo za zgled, kako množe Kurdi števila med 5 in 10.

Treba je n. pr. pomnožiti 8 z 8. Kurd dvigne v tem primeru obe roki in pusti na vsaki izprožen po dva prsta, dočim ostalih šest skrči in pritisne k dlani. Kurd odbije namreč na vsaki roki od vseh prstov toliko, kolikor od doleženega

števila manjka do deset. Če je treba pomnožiti 8 z 8, na vsaki roki odbije, oziroma pusti štrleti toliko prstov, kolikor manjka do deset. Ker od 8 do 10 manjka 2, pusti torej na vsaki roki štrleti po dva prsta. Zdaj je račun lahek: prsti, ki so skrčeni, se računajo kot desetice. Ker je skrčenih šest prstov, pomeni, da imamo 60; preostala dva prsta na prvi roki se pomnožita s prstoma na drugi roki, torej 2 krat 2 je enako 4, skupaj torej 64, kolikor torej v resnici znaša 8 krat 8.

Vzemimo n. pr. množenje števila 7 z 8. Na prvi roki odbije Kurd tri prste, namreč toliko, kolikor manjka od 7 do 10, na drugi roki pa dva prsta, ker 8 do 10 manjka 2. Na prvi roki sta skrčena dva prsta, na drugi pa trije, skupaj pet, torej 50. Štrlečih prstov pa je 3 krat 2, torej 6, skupaj 56. Točno!

Vzemimo tretji zgled: 5 krat 6.

Na prvi roki ostane izproženih vseh pet prstov, na drugi pa štirje, ker od 6 do 10 manjka 4. Torej je skrčen en sam prst, kar pomeni 10. Pet prstov, pomnoženih s štirimi, dá 20, skupaj torej 30. Tudi točno!

Naj poskušamo množenje s katerimkoli številom nad pet do deset, vedno bo rezultat prav tako točen kakor po našem računanju. Za matematike kurdski način računanja ne predstavlja nobene zagonetke, ker poznajo splošni številčni zakon, predvsem pa zakon o desetičnem dopolnjevanju, ki ga najdemo že pri Rimcu Beotiusu. Čudno pa je vsekakor, česar znanost doslej še ni mogla razjasniti, kako so Kurdi vendarle prišli do tega sestava, ki bi ga mogli po našem pojmovanju najti le pri razvitejših narodih. Mogoče imajo najbolj prav oni učenjaki, ki menijo, da so prevzeli Kurdi svoj računski sestav od Rimljanov, ki so, kakor je znano, pisali število devet z desetiico manj ena, t. j. namreč takole: IX. Kurdi so nato očitno pričeli odbijati po vrsti vse do števila pet in tako ustvarili svoj lastni posebnjaški sestav množenja.

Kako so se borili proti toči

Toča je največje zlo za kmetovalca, zato je razumljivo, da so ljudje že od nekdaj izkušali storiti vse, da bi točo onemogočili. V paganski dobi, ko je bil evropski človek še na najnižji stopnji izobrazbe, so prisojali prijetne prirodne pojave dobrim, neprijetne in škodljive pa hudobnim bogovom. Tako so seveda smatrali točo za delo hudobnih bogov. Zato so izkušali z molitvijo in raznimi daritvami preprositi dobre bogove, da bi ukrotili hudobne. Nad hudobnimi bogovi, ki so se jih zelo bali, so kričali in ropotali ter celo metali kamenje proti nebu. V tej borbi proti hudobnim bogovom so bili podobni onim, ki se potapljajo in se oprijemajo za slamnato bilko.

V poznejši krščanski dobi so mislili, da delajo točo hudič in njegovi pomagači, kakor čarovnice in črnošolci. Zlasti so imeli čarovnice na piki, češ, da zajašejo metlo in zletijo skozi dimnik v oblake, kjer napravijo točo. Proti čarovnicam v oblakih so streljali, zažigali blagoslovljeno oljko in kadili s smrdljivim dimom zažganih cunj in starih podplatov. Upali so, da bo blagoslovljeni dim pregnal čarovnice iz oblakov ali pa da jih bo zadušil smrad zažganih cunj in usnja. Obenem so pa zvonili ter klicali na pomoč sv. Barbaro, sv. Donata in bralji evangelij sv. Janeza. Za najbolj uspešno pomoč proti čarovnicam so pa imeli streljanje z blagoslovljenim smodnikom. Po nekaterih krajih so pri vsakem strelu zaklicali po eno žensko ime. Če so zadeli ime čarovnice, je ta baje padla iz oblakov na tla in toča je prenehala. Stara pripovedka trdi, da je pri nekem streljanju padel izpod neba prst čarovnice in prstan na njem. Nekateri so streljali tudi s krogli, v katere so vrezali podobo križa, drugi so zopet streljali s smodnikom in krušnimi skorjami. Jako razširjena je bila tudi navada, da so se obrnili do kakega duhovnika, češ, naj »pana« točo. Če tega ni hotel ali ni znal, so ga začeli sovražiti in ga celo dolžili, da je kriv toče.

Okoli leta 1785. je cesar Jožef prepovedal streljanje in zvonjenje proti toči, odnosno proti čarovnicam. Od tega časa naprej niso hoteli duhovniki več blagoslovljati smodnika in tudi zvoniti po večini niso več dovolili. Ljudje so si pa znali pomagati in so nosili smodnik skrivaj blagoslovljati. Pri tem so se posluževali zvijače in so dajali za časa velikonočnih praznikov v jerbaze, ki so jih nosili blagoslovljati, tudi po vrečico smodnika.

To streljanje, ki se je zaradi prosvetljenosti ljudstva že opustilo, je bilo v zadnjih dveh desetletjih preteklega stoletja zopet obnovljeno. Seveda ne več z namenom preganjanja čarovnic v oblakih, ampak razganjanja samih hudournih oblakov. Tudi to je bilo neuspešno, ker je stresanje ozračja brez vsakega vpliva na točo, poleg tega pa strel tudi nikdar ni dosegel višočine 700 do 800 metrov, ki je najnižja za oblake, ki prinesejo točo. Kolobar dima, ki ga vidimo pri strelu švigati v zrak, doseže največ 300 metrov višočine. Da je streljanje brezuspešno, so dokazali obširni poskusi in zato se je potem streljanje opustilo. V Nemčiji so pozneje izkušali razganjati oblake z raketami, kar so zaradi ničevega uspeha prav tako morali opustiti.

Morda se bo kedaj v bodočnosti komu posrečilo, najti res uspešno sredstvo za preprečenje toče. Kakšno bi bilo to sredstvo, pa danes še niti slutiti ne moremo.

× **Redilnost gob.** Še pred 30 leti so gobarski veččaki trdili, da imajo gobe skoro toliko redilnih snovi kakor meso. Takrat so namreč raziskavanja v resnici pokazala kaj visoke odstotke beljakovin v gobah in se je redilna vrednost živil sodila le po vsebini beljakovin. Res je sicer, da je v nekaterih gobah več odstotkov beljakovin kakor v mesu, toda v novejšem času so dognali, da teh beljakovin človeško telo ne more do kraja izrabiti. Poznejša raziskavanja so namreč dokazala, da niso prebavne vse spojine beljakovin v gobah, temveč le 45 do 70 odstotkov. To dognanje je nazor o veliki redilnosti gob močno omajalo. Na mah so se našli veččaki, ki so odrekli gobam redilno vrednost, kakor jo ima naša navadna hrana v sočivju. Nekateri veččaki pa so celo odrekli gobam vsakršno redilnost. Zmešnjavo so še povečali razni kemiki, ki nikakor niso soglašali z izsledki svojih raziskavanj. Vzrok temu nesoglasju je tičal v tem, da niso imeli enotnega raziskovalnega načina, zaradi česar so bile razlike v najdenih številkah včasih prav znatne. Ko so našli zanesljivejši način, so tudi laže dosegli zanesljivejše podatke. Danes nam pravi veda: beljakovine se nahajajo v gobah v visokih odstotkih, katerih redilna vrednost se pa zniža, ker je toliko in toliko odstotkov neprebavnih. Zato pa imajo gobe razen beljakovin še druge dragocene snovi, ki zopet zvišujejo njihovo redilno vrednost, to so maščoba, redilne soli in razni sladkorji, zlasti manit. Po našem sedanjem znanju uvrščajo gobe nekako med meso in navadno sočivje v bližino stročnic in dosti nad žito. Suhe gobe so dosti redilnejše kakor sveže, a posebno redilnost pripisujejo gobjim izvlečkom.

× **Znamenite zgodovinske najdbe.** Pragi reke Dnjepra so znani iz zgodovine preseljevanja narodov kot plitvine, kjer so mnogi narodi prekoračili Dnjepr, ko so se selili iz Azije v Evropo. Ko so začeli v sovjetski Rusiji razpravljati o zgraditvi velike elektrarne na Dnjepu, je poslal tja ukrajinski ljudski komisar za prosveto posebno starinoslovsko komisijo, ki naj bi preiskala okolico teh pragov. Komisija je začela poslovati že leta 1927. in je delala do letošnjega leta. 100 km daleč je preiskala Dnjepr in zbrala obilno zgodovinsko gradivo, ki bodo z njim učenjaki pojasnili marsikatero podrobnost iz zgodovine preseljevanja narodov. Komisija je našla pet človeških bivališč iz starega časa, ostanke raznih izdelkov in tudi ostanke starodavnih zelo enostavnih hiš. Poleg tega je našla okrog 30 bivališč iz poznejše dobe, v njih pa kamenite sekire, razne koščene predmete, bronaste okraske, 30 žrtvenikov, več sto starinskih grobov in drugo.

Posebno važni so sledovi pračloveka, ki jih je našla komisija na skalah Volniških pragov. Vseh starinskih predmetov je našla okrog 120.000. Znamenite zgodovinske najdbe so bile izročene znamenitemu zavodom, ki bodo to obilno gradivo obdelali in razporedili.

× **Pravijo, da bo letos zima huda.** Tudi ameriški listi nas strašijo z ostro zimo. V Filadelfiji so si priprili psi že v začetku oktobra izkopali v živalskem vrtnu jame in napravili v njih topla ležišča, kar je baje najboljši dokaz, da bo zima kmalu pritislila in da bo huda. Če se obeta mila zima, si izkopljejo priprili psi svoje zimske brloge šele v novembru.

× **Krvnik, ki je spravil na drugi svet 700 zločincev.** Te dni si je končal v Londonu življenje krvnik, ki je odpravil na oni svet okrog 500 zločincev. O njem so pravili, da ima glede usmrtilcev svetovni rekord. Toda tudi za ta rekord se ljudje pulijo. Iz Portlanda v Ameriki se je namreč oglašil krvnik in obenem jetniški paznik Lamb, ki je spravil v 50 letih na oni svet 700 zločincev.

× **380 milijonov neporočenih žensk je na svetu,** kakor poročajo najnovejši statistični podatki. V prvih povojnih letih jih je bilo nad 400 milijonov. Torej število neporočenk postopno pada. Statistika dalje ugotavlja, da se ženijo moške največ z onimi ženskami, ki so pod tridesetimi leti.

× **Na smrt obsojeni tatovi.** Sovjetsko sodišče v Leningradu je obsodilo šest nameščencev državnega skladišča čevljev na smrt. Preiskava je dognala, da so ukradli več tisoč parov. Tatvine segajo več let nazaj. Sodišče smatra strogo obsodbo za edino sredstvo, ki naj onemogoča tatvine javne lastnine. Na smrt obsojeni so vložili prošnjo za pomilostitev.

× **440letnica odkritja Amerike.** Te dni je minilo 440 let, odkar je Kristof Kolumb na svoji vožnji v Indijo odkril Ameriko. Čeprav so prodri do Amerike že pred njim nekateri pogumni pomorščaki, ne moremo zanikati, da je šele Kolumb odkril svetu ta dolje neznani del sveta.

× **Raziskovalec Himalaje je padel s piramide.** Iz Kaira poročajo, da se je pri plezanju na veliko piramido smrtno ponesrečil profesor Herrom, član zadnje nemško-ameriške odprave na Himalaje. Spodrsnilo mu je, padel je v globino in ostal na mestu mrtev.

× **Največje električne svetilke** se ne rabijo za razsvetljavo stanovanj, ulic in trgov, temveč služijo velikim filmskim tvornicam namesto solnci. Filmi se namreč ne dajo zmerom snemati v solnčni luči, zato morajo imeti drugo svetlobo, ki pa mora biti ogromna. Z električnim tokom, ki ga tako močna električna svetilka porabi v eni uri, bi se mogel goniti velik avtomobil z električnim motorjem. Prav tako bi mogel napraviti iz te svetilke 55.000 sobnih svetilk. Take luči so seveda zelo drage. Amerika jih ima sto, a razdeljene so med razne filmske tovarne.

× **Pokopališče morskih orjakov.** V Leningrad je prispel znanstvenik Adrijanov, ki je osem mesecev proučeval ob izlivu reke Oba v Sibiriji ostanke ogromnih morskih živali. Posamezni deli ogromne, doslej še neznane morske živali so bili razmetani na velikem prostranstvu ob obali polotoka Jameje. Kost, koža, meso in mast so se v večnem ledu zelo dobro ohranili. Ruski učenjak meni, da so živeli na vsem ozemlju okrog izliva reke Oba v starih časih morski orjaki, ki doslej še nismo vedeli zanje.

× **Celo kuhali bomo brezžično.** Med presenetljivimi novostmi je treba omeniti nov ameriški izum, ki pomeni skoro prevrta v kuharski stroki. Znano ameriško podjetje Westinghouse razkazuje izum, ki omogoča kuhanje na veliko razdaljo, in sicer z brezžično elektriko, ki se prenaša po zraku zelo daleč in jo prestra posebna sprejemna naprava ter jo izpreminja v električnem sprejemnem aparatu v vir toplote. Elektrotehniki obetajo temu izumu veliko bodočnost. Upajmo, da je izum tudi res tak, kakor ga opisujejo.

× **Ponarejeni dolarji.** Newyorška policija je po dolgotrajnem zasledovanju odkrila družbo ponarejevalcev, ki je že osem mesecev spravljala v promet ponarejene 10dolarske bankovce. Po dosedanjih ugotovitvah je družba že razpečala za tri milijone ponarejenih dolarjev. Družba je delala zelo velikopotezno in je imela zlasti v Evropi svoje tajne razpečevalnice. Ponarejeni bankovci so bil izdelani tako izvrstno, da jih tudi strokovnjaki niso mogli lahko odkriti.

× **Ose so usmrtili človeka.** V bližini Bologne so našli pred dnevi dvinarja, ki je ležal na kupu listja in vej mrtev. Strašno oteklo telo in roj razdraženih os sta pojasnila vzrok smrti. Mož se je zjutraj odpravil na njivo, ki jo je hotel prekopati, pa je med grudami zadel na osino gnezdo. Cel roj je planil nanj. Najprej se je skušal braniti, nato pa se je spustil v beg. Seveda so se pognale ose za njim in mu zadale toliko pikov, da je mož izgubil zavest. Padel je na kup listja, ose pa so ga še toliko časa obdelovale, dokler ni za zastrupljenjem umrl.

× **Drznost kitajskih roparjev.** Komaj eno leto obstaja redna letalska zveza Hankov-Čungking, pa se je že dvakrat pripetil roparski napad na potnike. Drugi napad je bil izredno drzen. Dva roparja sta se vkrčala v zrakoplov. Med vožnjo sta ustrahovala z revolverjema pilota in ostale potnike in celo ubila damo, ki je imela pri sebi ček za 10.000 dolarjev. Ženo sta oropala in vrgla truplo preko krova. Po storjenem zločinu sta se še sama spustila s padalom na zemljo.

× **Po ušesih se spoznajo zločinci.** Znani newyorški zdravnik dr. Theron Kilmer je predaval nedavno o zanimivem načinu spoznavanja zločincev po ušesih. 20 let je proučeval ušesa in prišel do spoznanja, da je že normalni uhelj nevarno spoznavalno sredstvo, tem nevarnejše je pa tako zvano zločinsko uho, ki se zelo pogosto pojavlja med tatovi, vlomilci in morilci. Po svojih opazovanjih je sestavil razporedbo ušes za zasledovanje zločincev. Dr. Kilmer je fotografiral nešteto ušes. Opazoval je ušesa ljudi, ki jih je srečeval na ulici, v cerkvi, v gledališču, po pisarnah, dokler se ni naučil spoznavati sto in sto ljudi po ušesih. Če je imel doma goste, se je zanimal samo za njihova ušesa in po možnosti jih je tudi fotografiral. S tem se je ukvarjal več let, tako da ima sedaj zanimivo zbirko. Dr. Kilmer je dober fotograf in da bi mogel ušesa točno fotografirati, si je napravil poseben fotografski aparat, tako da napravi posnetek uhlja po njegovi točni velikosti. Po raznih poizkusih je prvič fotografiral desno uho svojega sina. Napravil je šest posnetkov in vsi so bili do najmanjših podrobnosti enaki. Čim je pa fotografiral ušesa raznih ljudi, ki so se zdela na prvi pogled popolnoma enaka, je takoj opazil med njimi razliko. Fotografiral in primerjal je že okrog 3000 uhljev, pa ni našel dveh, ki bi si bila podobna. Ugotovil je tudi, da se levo in desno uho pri vsakem človeku znatno razlikujeta. Zločinec, ki bi rad ušel roki pravice, lahko izpremeni barvo las, nosi barvasta očala, da si zakrije oči, si pobarva obrvi, toda vse to mu nič ne pomaga, kajti ušes ne more predelati. Ker policija uhljem zločincev doslej ni posvečala posebne pozornosti, si jih zločinci tudi zakrivali niso. V bodoče bodo pa detektivi zasledovali zločince v prvi vrsti po ušesih. Odličen newyorški detektiv je pravil dr. Kilmerju, da je večino zločincev spoznal po temenu, ne da bi vedel, zakaj si jih je baš po temenu tako hitro zapomnil. Dr. Kilmer deli ušesa v glavnem v pet skupin.

× **Hitrost ribjega plavanja.** Mnogi se čudijo trditvi, da plavajo ribe v vodi približno z isto brzino kakor lete ptice po zraku. Brzino ptic so že mnogi merili, malo pa jih je merilo brzino rib. Neki Anglež je metal za postrvmi kamenje in ugotovil pri tem, da se gibljejo te ribe s hitrostjo kakih 45 km na uro. Kolikor večja je riba, toliko hitreje plava. V morju žive ribe, ki drve z brzino do 120 km na uro. Med najhitreje morske živali spada som.

× **Kreuger je baje še živ.** Nemški listi prišajo iz Stockholma vest, po kateri je neka dama, ki je imela svoječasno tesne zveze z Ivarjem Kreugerjem, dobila pismo iz Rusije. Iz tega pisma je baje razvidno, da živi Kreuger v Rusiji. Ta vest je povzročila veliko vznemirjenje, ker je že kmalu po smrti Ivarja Kreugerja bila razširjena vest, da je bila namesto njega pokopana navadna voščena lutka.

× **Sin cesarja Maksimilijana hoče biti.** Blizu virginske obale leži 70 m globoko ogrodje jadrnice «Meride», ki se je potopila leta 1911. Na «Meridi» je vozil takrat odslovljeni mehiški predsednik Diaz v Evropo dragocenosti bivšega mehiškega cesarja Maksimilijana, ustreljenega leta 1867. Zaklad so cenili na 5 milijonov dolarjev in vse to ogromno bogastvo se je potopilo z «Merido». Zdaj hočejo Američani zaklad dvigniti in tu se začneja zanimanje javnosti za trgovca z ribami v Islingtonu v Angliji Williama Brightwella. Mož je pisal amerškemu kapitanu Bowdoinu, vodi ekspedicije, ki ji je poverjena naloga, da dvigne potopljeno jadrnico, da ima pravico do Maksimilijanovega zaklada, češ, da je sin cesarja Maksimilijana in njegove soproge Šarlote. Nastane vprašanje, ali gre za sleparstvo ali za resnico. Brightwell trdi, da ga je pred mnogimi leti posetil nadvojvoda Ivan Salvator, znan pod imenom Ivan Orth, in mu je povedal, da je Maksimilijanov sin. Ime mu ni William, temveč Franc Rudolf Maksimilijan. Njegova mati je prišla baje po Maksimilijanovi smrti v Evropo in je zaman prosila za pomoč najprej Napoleona III., potem pa še papeža. Sirota je naposled zblaznela. Brightwell trdi, da se je rodil leta 1867. v Vatikanu in da so ga še istega leta odpeljali v Anglijo, kjer so ga pustili lepo oblečenega na stopnicah katoliške cerkve v londonskem okraju Hackneyju. Našli so ga in poslali v sirotišnico, pozneje ga je pa vzel za svojega trgovec William Brightwell.

× **Brezverstvo v Rusiji.** V sovjetski Rusiji so posvetili takoj po revoluciji veliko pozornost popolni ločitvi cerkve od države. V nasprotju s prejšnjim naglašanjem verskega prepričanja je bilo izdano geslo proti vsaki veri. To se je zgodilo takoj meseca januarja 1918. s posebnim zakonom o ločitvi cerkve od države in šole od cerkve. Toda samo to še ni zadostovalo, da bi postali široki sloji ruskega ljudstva brezverski. Saj so še stale cerkve, obstajale verske občine, bili milijoni vernikov, ki so še vedno zahtevali redno versko življenje in se krčevito oklepali pravoslavne cerkve. Da se pospeši širjenje brezverstva v Rusiji, je vsruski centralni izvršilni odbor izdelal poseben zakon o verskih družbah, ki je bil objavljen v zbirki sovjetskih zakonov za leto 1929. Ta zakon omejuje vse dotedanje ugodnosti verske družbe, jemlje ji vso gmotno podporo, zahteva celo izredne davke in dajatve od nje, dasi mora vzdrževati iz svojih sredstev cerkev in duhovnika. Z rečenim zakonom so izgubili vsi duhovniki in sploh vsi cerkveni služabniki volilno pravico. To velja za redovnike, samostanske brate, svečenike vobče, dijakone, cerkvene pevce in sploh vse, ki imajo z vero in cerkvijo kaj opraviti. Na drugi strani pa država vsestransko podpira protiversko delovanje, ki spada tudi v šolsko vzgojo. Zakon je naletel seveda na hud odpor pobožnih Rusov zlasti še tem bolj, ker ljudje za svoje versko prepričanje zaenkrat še nimajo nobenega nadon estila. Javno je nastopil proti temu ruski emigrant Metodij Kulman, doktor Karlove univerze v Pragi, mudeč se zdaj v francoskem samostanu, z ostrim člankom v lipski reviji «Orient und Occident». Jezi se na sovjetske protiverske zakone in se bridko pritožuje, da so sovjeti pod geslom novega socijalističnega življenja z odstranitvijo vere izpodkopali vse rusko življenje. Sovjetski zakoni so naperjeni tudi proti verskim vražam in njihov namen je, pravilno poučiti otroke in odrasle, da praznoverje ne bo več zahtevalo toliko žrtv kakor doslej. S poslednjim mora seveda vsak pameten človek soglašati. Ali pa je prav tudi vse drugo, bo pokazala šele bodočnost.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Moderni klobuki.

«Vedno, kadar vidim te moderne klobučke, se moram smejati», pravi mož.

«Le počakaj, ko pošlje modistka račun, te takoj mine smeh», ga potolaži žena.

Zavarovan.

Jaka: «Meni lahko brez skrbi daste hčerko. Tudi če bi se mi kaj zgodilo, bo za njo poskrbljeno, ker sem visoko zavarovan.»

Trgovec: «Kaj pa, če se vam nič ne zgodi?»

Resnica.

Učitelj: «Povej mi, Mihec, kaj mora človek predvsem napraviti, da pride v nebesa?»

Mihec: «Umreti, gospod učitelj!»

Nesrečna kriza.

Posetnik lastniku cirkusa: «Kaj se nič ne bojite, da bi vas ta krvoločna zver nekega lepega dne požrla?»

Lastnik cirkusa: «Tega se ne bojim, pač se pa bojim, da jo bomo morali sami požreti, če pojde tako naprej.»

V zadregi.

Miha: «Gospodična, ali bi se poročili tudi s epcem, če bi imel mnogo denarja?»

Nežika: «Ali je to prikrita ponudba?»

Dobro sree.

Mati: «Tonček, kam si spravil denar, ki sem ti ga dala davi?»

Sinko: «Siromašni ženi sem ga dal.»

Mati: «To je pa res lepo, da imaš tako dobro sree.»

Sinko: «Dal sem ga tisti mamici, ki prodaja sladkorčke...»

Bolje kaže.

Urša: «No, kako je pa kaj s tvojim sedanjim ženinom?»

Neža: «Mislim, da bo zdaj držalo. Kupil si je namreč mesečni vozni listek cestne železnice, da bo lahko vsak večer prihajal k meni.»

Sinko.

Gost: «Lep dečko. Oči ima čisto mamine.»

Sestra: «A nos očeta?»

Dečko: «Hlače pa bratove...»

Oba sta srečna.

A: «Prečudno to, da zmerom govorite o obeh srečnih soprogh gospo Klopotačevi! Saj je vendar prvi njen mož umrl, od drugega se je pa ločila!»

B: «Mar mislite, da ta ni srečen?»

Pred sodiščem.

Sodnik: «Kdo je oče vašega otroka?»

Urška: «Neki šofer, gospod sodnik, toda številko avtomobila sem pozabila.»

Las nima.

Sinko: «Mamica, glej, oni gospod pa nima las?»

Mati: «Tiho, tiho, Mirko, da ne bo slišal!»

Sinko: «Zakaj? Mar tega gospod še ne ve?»

MALI OGLASI

Suhe gobe, fižol in orehe plačuje po najboljši dnevni ceni trdka M. Geršak & Co., Ljubljana. 308

Brezobrestna posojila

za odkup dolga, nakup in zidavo, podeljuje «Kreditna zadruga», Ljubljana, poštni predal 307. Sprejema zastopnike. 274

Vajenca sprejme

pekarna Völker v Studenicih pri Poljčanah. 326

Preklic.

Podpisani Globočnik Ivan iz Cerkelj št. 3 izjavljam, da nimam nikakega povoda očitati Lapajnetu Josipu, šolskemu upravitelju v Cerkljah, nakupa ukradenih rib in pristranskega poslovanja kot žitni komisar med svetovno vojno, obžalujem svoje tozadevne izjave in se zahvaljujem Lapajnetu Josipu za odstop od tožbe in prevzame stroške postopanja.

V Kranju, dne 21. oktobra 1932.

321

Globočnik Ivan.

Preklic.

Podpisani Cvitko Martin, posestnik in tesar, Dolenje Prekope, preklicujem in obžalujem vse neresnične vesti, ki sem jih širil o Kosmosu Ivanu kot cestnem nadzorniku v Krški vasi in o Vukčeviću Mariji, posestnici v Globočicah, kot dobavitelji.

V Krškem, dne 15. oktobra 1932.

324

Cvitko Martin.

Izšla je Blasnikova Velika Pratika

za navadno leto 1933.,
ki ima 365 dni.

«VELIKA PRATIKA» je najstarejši slovenski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obražan.

V «Veliki pratiki» najdeš vse, kar človek potrebuje vsak dan: Katoliški koledar z nebesnimi, solničnimi, luninimi, vremenskimi in dnevnimi znamenji; — solčne in lunine marke; — lunine spremembe; — poštne določbe za Jugoslavijo; lestvice za kolke, pobornice, kupne pogodbe in račune; konzulate tu in tuj; v Ljubljani in Zagrebu; — vse se me na Kranjem, Koroškem, Štajerskem, v Prekmurju, Medžimurju in Julijski Benečiji; — pri gled o koncu hre osti živine; — popla vseh važnih domačih in tujih dogodkov v preteklem letu; — tabele za računanje obresti; — življenjske važne in odločilne stvari s slikami; — oznanila predmetov, ki jih potrebuje kmetovalec in žena v hiši. — Cena 5 Din.

«VELIKA PRATIKA» se dobiva v vseh večjih trgovinah in se lahko naroča tudi pisмено pri založnici

tiskarni J. Blasnika nasl., d. d. v Ljubljani.

Delo

dobi v teh hudih časih vsakdo še najlaže, ako si sam doma uredi pletilnico. Vsakomur dajemo tekoče delo s tem, da mu odjemljamo storjene pletenine, mu dobavljamo prejo in izplačujemo mezdno za pletenje, kar dokazujejo mnoga zahvalna pisma. Ako hočete delati in zaslužiti, se obrnite, prosim, zaupno za gratisprospekte na trdiko J. Kalž, Maribor, Trubarjeva ulica št. 2, oddelk 5

Apneni prah.

Vagonska dobava. Apnenice Mirko Weinberger v Zagorju ob Savi. 325

Dr. FR. DERGANC

šef-primarij kirurškega oddelka v p. Ljubljana, Komenskega ulica št. 4

ordinira zopet redno
dopoldne: 11.—1., popoldne 3.—4. ure.

Živinorejcem

priporočamo zanje jako koristno knjigo

Prva pomoč ponesrečenim živalim.

Napisal jo je živinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašena je s 93 zelo poučnimi slikami in ima nasledno vsebino:

Sestava živalskega telesa, zdravlja, kiadki, masiranje, drgnjenje, o načinu kako se žival prisili, da je mirna, o dviganju padlih ali bolnih živali, o ranah ter kaj je storiti v raznih slučajih nagle obolesi, ko pri poškodovanju rogov, poškodbi kopa in zakovanju, pri prischu med parklji, opeklini, streli, zlomu kosti, zvrtju, izčlenjenju, izpadu porodnice in maternice, izpadu danke, vnetju vimena, driski, zaprtju, koliki, napenjanju goveda in ovac, pri tujih pred-

metih v požiralniku, pretresu možgan, solnčarici, nevarnosti zadušitve, zastrupitvi, ozebljenju, postopanju s popkom, mrzlici, omedlevici, kužnih boleznih itd.

Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode pri ponesrečenih živalih, bi moral imeti to knjigo. Knjiga, ki velja s poštnino vred Din 36.50, se naroča

v knjigarni Tiskovne zadruga
v Ljubljani

Selenburgova ulica št. 3

Naznanjam vsem odjemalcem, da sem po svojem umrlem bratu Janku sama prevzela znano manu-fakturno trgovino

FERD. SAJOVIC

(pri Plajvajzu) v Kranju.

Vodila jo bom tudi v bodoče popolnoma samostojno ter skrbela vedno za prvovrstno blago po nizkih cenah. Prosim vse prijatelje in znance, da mi ostanejo zvesti odjemalci tudi v bodoče.

Z odličnim spoštovanjem
HANI SAJOVIC.

328